

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการ
จังหวัดเชียงราย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

MANAGEMENT OF SMALL SCHOOLS WITH BEST PRACTICES UNDER CHAING RAI
PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

An Independent Study in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education in Educational Administration
August 2018

Copyright of University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ของ อนุรักษ์ ถาหมี่

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. นันทิมา นาคาพงศ์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัก)

เรื่อง:	การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	ณัฐพร ฤทธิ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2561
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. นันทิมา นาคาพงศ์
คำสำคัญ	การมีส่วนร่วม/โอกาสทางการศึกษา/คุณภาพทางการศึกษา

บทคัดย่อ

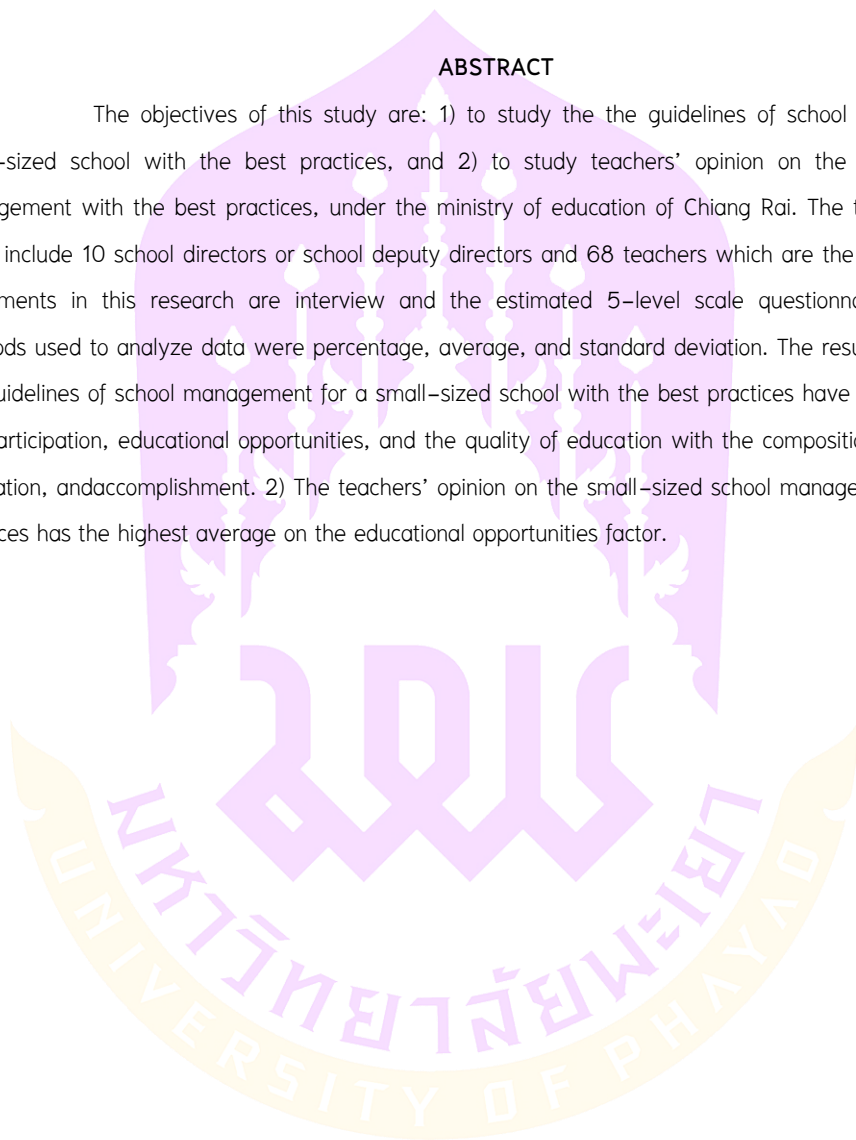
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ จำนวน 10 คน ครู 68 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบคือ การบริหารจัดการ นวัตกรรม และผลสำเร็จ 2) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในด้านโอกาสทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด

Title: Management of small schools with best practices under Chaing Rai Provincial Education Office
Author: Nattaporn Thamee, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2018
Advisor: Dr. Nanthima Nakapong
Keyword participation/educational opportunities/quality of education

ABSTRACT

The objectives of this study are: 1) to study the the guidelines of school management for a small-sized school with the best practices, and 2) to study teachers' opinion on the small-sized school management with the best practices, under the ministry of education of Chiang Rai. The targets used in this study include 10 school directors or school deputy directors and 68 teachers which are the total of 78 people. Instruments in this research are interview and the estimated 5-level scale questionnaire. The statistical methods used to analyze data were percentage, average, and standard deviation. The results showed that: 1) the guidelines of school management for a small-sized school with the best practices have three factors which are participation, educational opportunities, and the quality of education with the composition of management, innovation, and accomplishment. 2) The teachers' opinion on the small-sized school management with the best practices has the highest average on the educational opportunities factor.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตรวจสอบ ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ดร.กฤษฐา พลตรี และครูประสงค์ สิทธิวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือ ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนที่กรุณาให้เข้ารับการสัมภาษณ์ ตลอดจนคณะครูที่กรอกแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนบ้านบงของ (ธรรมราชานุรักษ์) โรงเรียนบ้านโป่งพระบาท โรงเรียนบ้านแม่แก้วเหนือ โรงเรียนบ้านป่าบง (หล้าราชานุรักษ์) โรงเรียนบ้านหลวง โรงเรียนบ้านนางแล โรงเรียนบ้านปางลาว โรงเรียนบ้านเวียงกือนา โรงเรียนบ้านสันติวัน และโรงเรียนบ้านของซุง

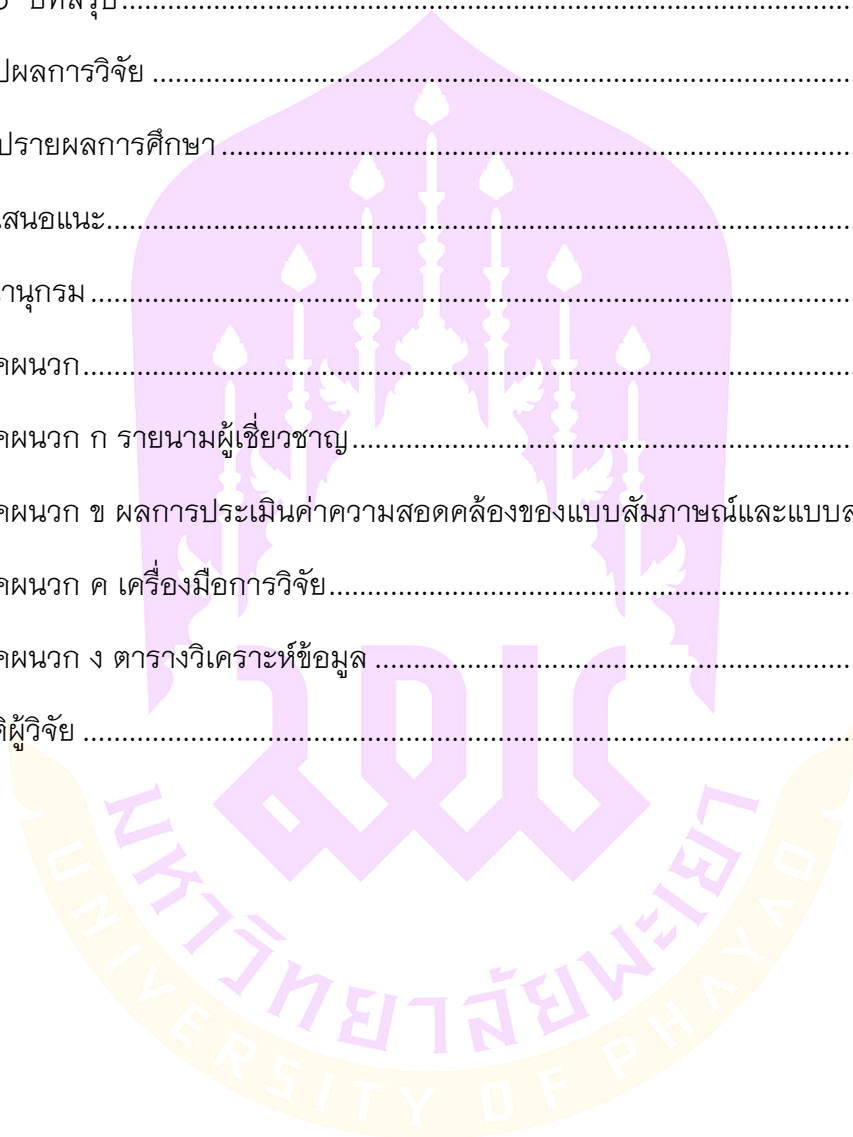
หากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีประโยชน์และเป็นคุณูปการแก่ผู้สนใจศึกษาหาความรู้ เพื่อจรรโลงแต่สังคัม คุณความดีดังกล่าวขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ณัฐพร ถาหมี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	7
โรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	18
เกณฑ์การประเมินโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	35
กลุ่มเป้าหมาย.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์.....	42
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม	49
บทที่ 5 บทสรุป.....	56
สรุปผลการวิจัย	56
อภิปรายผลการศึกษา	59
ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก.....	66
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	67
ภาคผนวก ข ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม.....	68
ภาคผนวก ค เครื่องมือการวิจัย.....	74
ภาคผนวก ง ตารางวิเคราะห์ข้อมูล	84
ประวัติผู้วิจัย	90

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	20
ตาราง 2 แสดงปัจจัย องค์ประกอบ ตัวชี้วัด ตามเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	21
ตาราง 3 แสดงกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในงานวิจัย.....	36
ตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ของผู้อำนวยการที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ	42
ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ของครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	49
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย	50
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วม	51
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านโอกาสทางการศึกษา.....	53
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านคุณภาพทางการศึกษา	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของเด็กชนบทกับในเมืองเป็นช่องว่างที่เป็นปัญหาการศึกษา ด้วยเด็กในเมืองมีความพร้อมมีปัจจัยการเรียนรู้และฐานะทางครอบครัวที่ดีกว่า แต่สำหรับนักเรียนที่อยู่ชนบท บนดอย ตะเข็บชายแดน หรือพื้นที่ห่างไกล ย่อมมีความพร้อมในแหล่งเรียนรู้และยังขาดปัจจัยความพร้อมในการพัฒนาทุกด้าน เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนและคุณภาพการศึกษาของชาติในภาพรวม การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด ไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนโดยไม่ดูบริบทของสถานศึกษา ขาดความจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้ปัญหานี้พอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ จากจุดเล็ก ๆ หลาย ๆ จุด ก่อเกิดเป็นจุดที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ หรือถ้าแก้ปัญหาได้ก็อาจจะไม่ทั้งหมด ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กจึงไม่อยู่แค่นี้ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพสูงสุดเต็มตามศักยภาพนั้นเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นทางชุมชน โรงเรียน บุคลากรทางการศึกษา ปล່อยให้ทางโรงเรียนหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแก้ไขอย่างเดียวไม่ได้ เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้และทุกฝ่ายต้องร่วมกันพัฒนา แก้ปัญหาให้ตรงจุดอย่างทั่วถึงแต่ต่อเนื่อง ปัญหาความเหลื่อมล้ำคุณภาพชีวิตคนชนบทกับคนเมืองก็จะลดน้อยลง คุณภาพการศึกษาของชาติก็จะดีขึ้น แต่หากปล່อยโรงเรียนขนาดเล็กไปตามยถากรรม ประเทศชาติก็ก้าวเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้วก็เป็นเรื่องยาก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ดังนี้ มาตรา 9 (3) ให้มี การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้นรัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอก

ระบบ และตามอรรถาธิบายอย่างมีคุณภาพใน ทุกระดับทุกประเภทการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย เช่น โรงเรียนประถมที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่จำนวน 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คนเท่านั้น ซึ่งไม่พอสอดคล้องกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้น โรงเรียนดังกล่าว จึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เผยผลการประเมินคุณภาพภายนอกของการศึกษาไทยรอบ 3 ประจำปี 2554-2558 พบว่า การศึกษาไทยยังมีปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 10 ด้าน เช่น การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ผู้เรียนขาดทักษะคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ ขาดทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง สถานศึกษาขาดสื่อการเรียนการสอน ครู และการบริหาร ข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด และสถานศึกษาขาดความรับผิดชอบต่อปัญหาการศึกษาทั้งระบบ ปัญหาคุณภาพครูและครูไม่ครบชั้นเรียน กลายปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาที่กำลังทำกันอยู่ในปัจจุบัน ควรเน้นไปที่ระบบผลิตครู การจัดสรรตำแหน่งครูให้เพียงพอ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 มี โรงเรียนในสังกัดจำนวน 30,922 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) จำนวน 15,506 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และมีแนวโน้มที่จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากกว่า 9,000 แห่ง ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยปัญหาส่วนใหญ่มาจากการได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อยแม้จะได้รับเงินเพิ่มเติมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ตามก็ยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เนื่องจากครูและผู้บริหาร มีส่วนสำคัญมากในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีมากกว่าร้อยละ 50 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดการบริหาร การศึกษาอย่างมีคุณภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับชุมชน ในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จจนได้รับการชื่นชมจากผู้มีส่วน เกี่ยวข้องสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนของ ชุมชนอย่างยั่งยืน เขตพื้นที่ที่เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาระดับโรงเรียนและระดับประเทศจึง จัดให้มีการแข่งขันโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศขึ้น โดยใช้เกณฑ์การมีส่วนร่วม โอกาสทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

โรงเรียนขนาดเล็กแม้จะมีปัญหาด้านต่าง ๆ มากมาย แต่ก็ยังมีโรงเรียนขนาดเล็ก หลายโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ ได้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ และโรงเรียนที่มีขนาดเล็กหลายโรงเรียน กลับประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน โรงเรียนขนาดเล็กที่ ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีจำนวน 10 แห่ง คือโรงเรียนบ้านโป่งพระบาท โรงเรียนบ้านแม่แก้วเหนือ โรงเรียนบ้านป่าบาง (หล้าราษฎร์วิทยา) โรงเรียนบ้านหลวง โรงเรียนบ้านนางแล โรงเรียนบ้านปางลาว โรงเรียนบ้านเวียงกือณา โรงเรียนบ้านสันติวัน โรงเรียนบ้านปางของ (ธรรมราษฎร์นุกูล) และโรงเรียนบ้านของซุง โรงเรียนทั้ง 10 แห่งนี้สังกัดศึกษาธิการจังหวัด เชียงราย ซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการที่จะทำให้โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาได้เท่าเทียมกับ โรงเรียนในเมืองเนื่องจากความไม่พร้อมหลายปัจจัย พบสภาพปัญหาในโรงเรียนขนาดเล็กคือ

1. ด้านคุณภาพการศึกษา นักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลในทุกช่วงชั้นมีผลการเรียน ต่ำ
2. ด้านการเรียนการสอน พบปัญหาครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอกทำให้การ จัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างไร้ได้ตามมาตรฐานเท่าที่ควร ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา ครูสอนไม่เต็มตามเวลาและเต็มความสามารถเนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ และ
3. ด้านความพร้อมและปัจจัยที่มาสนับสนุนโรงเรียน พบว่า การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าทรุดโทรม คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ เพราะสาเหตุมาจากผู้ปกครองและชุมชนมีฐานะยากจน ดังนั้นสภาพความแตกต่าง ด้านความพร้อมของสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของ ทุกด้าน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 10 แห่งโรงเรียนที่มีวิธีการบริหารโรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กทั่วไป มีการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยมีความสนใจในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศทั้ง 10 โรงเรียนโดยใช้เกณฑ์ 3 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านโอกาสทางการศึกษา และคุณภาพผู้เรียน เพื่อยกระดับโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดมีขอบเขตด้านเนื้อหาตามเกณฑ์ของการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ 3 ข้อ คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านโอกาสทางการศึกษา และ 3. ด้านคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 78 คน จำแนกดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการในโรงเรียนประถมขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 10 โรงเรียน รวมจำนวน 10 คน

2.2 ครู ได้มาจากข้อมูลอัตรากำลังครูของโรงเรียนประถมขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงรายมีจำนวน 10 โรงเรียน รวมจำนวน 68 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารจัดการที่มีแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ มีเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อแสวงหาความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกเป็นระบบชัดเจน ต่อเนื่อง มีการดำเนินงานโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมในโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน และติดตามประเมินผลและรายงานผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการดึงชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน รวมไปถึงการมีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านนวัตกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีนวัตกรรมด้านการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน การมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ รวมไปถึงการมีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน

โอกาสทางการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการที่มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตามแผนงาน และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล แผนงาน โครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำสรุปรายงานโครงการกิจกรรมต่อสาธารณชนเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา การมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่หลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม การมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการสร้างโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ร้อยละการเข้าเรียนของนักเรียนในเขตบริการ และร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษา

คุณภาพทางการศึกษา หมายถึง การมีแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้นักเรียน มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ มีการติดตาม ประเมินผลและรายงานผลในการสร้างคุณภาพทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา และจัดทำสรุปรายงานการมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่หลากหลายแสดงให้เห็นถึงการสร้างคุณภาพทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ผลการสำเร็จเชิงประจักษ์เรื่องคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ได้แก่ ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมิน NT ปี 2557 โดยเทียบกับปีการศึกษา 2558

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศได้
2. ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และวิเคราะห์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
2. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
 - 2.1 เกณฑ์การประเมิน
 - 2.1.1 ด้านการมีส่วนร่วม
 - 2.1.2 ด้านโอกาสทางการศึกษา
 - 2.1.3 ด้านคุณภาพผู้เรียน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำงาน กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557, หน้า 9-12) การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้านเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ซึ่งบุคลากรจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร ผลลัพธ์สุดท้ายคือ องค์กรมีคุณภาพ (ประทีป จันทรสิงห์, 2549, หน้า 246-253)

ความหมายของการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และกระบวนการหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มากมายดังนี้
ทงศ์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540, หน้า 15) ให้ความหมายไว้ 3 ประเด็น ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิด
สร้างสรรค์และความชำนาญ ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนการติดตามการ
ปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
ได้รับโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่
เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีแก้ไขปัญหาและลงมือ
ปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำ
สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ
และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

วันชัย วัฒนศักดิ์ (2549, หน้า 22) การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้น ไม่ว่าจะในระดับ
ครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่าง
ยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ
(Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินยอมปฏิบัติตาม
Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ, เต็มใจและสบายใจ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2550, หน้า 38) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไป
เกี่ยวข้อง (Involvement) ทางความคิด, จิตใจ, อารมณ์และทางกาย การมีส่วนร่วมมี
ความหมายมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense and belonging) การมีส่วนร่วมมีความหมายทั้ง
ในเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and qualitative) การมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งมิติด้าน
ความสามารถ เวลา และโอกาสที่จะมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการกระทำ (Action) จึงมีทั้ง
ผู้กระทำ (The actor) ผู้ถูกกระทำหรือผู้รับผล (The recipient) และสาธารณชน (The public) ผู้
เป็นบริบทของการกระทำ

มธุรดา ศรีรัตน์ (2554, หน้า 36) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่
บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ความ
รับผิดชอบ การวางแผนปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และ

ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากการบริหารงานในองค์การ

ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา (2544, หน้า 48) ได้นำแนวคิดของไฟร์ตัน เตชะรินทร์ มาสรุปถึงการมีส่วนร่วมว่า บุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
 2. ร่วมคิด และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
 3. ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดปัญหาและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
 4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 5. ร่วมจัด หรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
 6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
 7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
 8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป
- อดิน รพีพัฒน์ (2547, หน้า 29) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ
- ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
 - ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา
 - ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
 - ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

มารุต ลีอชา (2556, หน้า 10) การมีส่วนร่วมเป็นการให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ปฏิบัติงานได้เข้ามามีส่วนในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การวางแผน การร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การพัฒนาใดก็ตาม ถ้าเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแล้ว ย่อมประสบความสำเร็จและก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน การเป็นเจ้าของเป็นการพัฒนาที่

สนองต่อความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับความเป็นจริงของชุมชน จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประสงค์ กลิ่นบรม และนพดล เจนอักษร, (2550, หน้า 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่จะทำให้การดำเนินงานด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างและหลากหลายของนักเรียนและชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนในการรับผิดชอบหรือมีบทบาทในการดำเนินการจัดการศึกษาทุกขั้นตอนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

ปนิดา ปันดอง (2553, หน้า 10) ได้กล่าวสรุปว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้บุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสนับสนุน การปฏิบัติงาน การพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา รัฐบาลให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น การมีส่วนร่วมทางการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการจัดการโรงเรียน การจัดการศึกษา ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการกระตุ้นการแสดงความคิดเห็นและการจัดการศึกษามากขึ้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550, หน้า 32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประมวลได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนของการวางแผนพัฒนา จะเริ่มต้นตั้งแต่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษาชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ ตลอดจนการกำหนดพิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะนำไปสนับสนุนการจัดและพัฒนา กิจกรรมต่าง ๆ

2. ส่วนของการจัดและดำเนินการตามแผนงานโครงการ เป็นส่วนที่ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในโครงการ โดยการร่วมมือช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหาร และประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

3. ส่วนของการประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การติดตามประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินความก้าวหน้าหรือผลสรุปรวมทั้งโครงการ

Fornaroff (1980) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมนั้นประกอบด้วย

1. การวางแผน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล
2. การดำเนินงาน
3. การใช้บริการจากโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1986) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่ต้องดำเนินไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจำทำประโยชน์ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน และงบประมาณ และการขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการนั้น ๆ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาการกระจายผลประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความคิดเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

ผลดีต่อการบริหารจัดการเครือข่าย

1. ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลาย เป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิด จากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรู้ และประสบการณ์
2. ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่เครือข่ายได้
3. เป็นการขจัดปัญหา มิให้การดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้
4. ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การบริหารเครือข่ายเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ขอความร่วมมือง่าย
5. การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

หลักการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2546, หน้า 1-3) หลักของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ “การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรม และต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (meaningful participations) ไม่วางระบบไว้ให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมแล้วเท่านั้น

ถ้าการตัดสินใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมมีความสมเหตุสมผลและชอบธรรมก็ต้องนำไปปฏิบัติ แต่ถ้าผู้มีอำนาจเห็นว่าการตัดสินใจนั้นไม่เหมาะสม ขัดกับการตัดสินใจของการมีส่วนร่วม ก็จะต้องอธิบายได้โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่จะเลือกตัดสินใจเช่นนั้น โดยที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้

หากจะดูแผนภูมิของการมีส่วนร่วม (ดูแผนภูมิการมีส่วนร่วม : Participation continuum) จะเห็นว่ามีตั้งแต่น้อยที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ “แจ้งเพื่อทราบนั่นคือได้ตัดสินใจไปแล้วจึงมาแจ้งให้ทราบ ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยอาจไม่สร้างปัญหา

กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ถ้าเห็นว่าการตัดสินใจนั้นอาจมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ควรจะต้องมี “การปรึกษาหารือ” ก็ถือว่ามีมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมาอีกเล็กน้อย คือได้รับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ วิธีการที่มักจะหยิบขึ้นมาทำกันบ่อย ๆ ในระดับ

นี่คือ “การทำประชาพิจารณ์” หรือ “การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน” ต้องเน้นย้ำว่า กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะต้องทำตั้งแต่เริ่มคิดและตระหนักถึง ปัญหา (ไม่ใช่ทำเมื่อได้ตัดสินใจไปแล้วและได้รับการประท้วง) เช่น ตระหนักว่ามีปัญหาเรื่อง จำนวนขยะที่เพิ่มขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องหาที่ทิ้งขยะ จึงจัดการให้คนมามีส่วนร่วมเพื่อคิดหา วิธีแก้ปัญหาร่วมกัน กระบวนการมีตั้งแต่ จัดเวทีคุยกันในกลุ่มเล็ก เคาะประตูบ้าน ใช้แบบสอบถาม แล้วประมวลข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อผู้มีอำนาจเพื่อตัดสินใจ การตัดสินใจก็ต้อง ฟังประเด็นต่าง ๆ พิจารณาทุกประเด็น และตอบคำถามให้ได้ทุกประเด็น การตัดสินใจต้องมี คุณธรรมและเป็นที่ยอมรับได้ หากไม่ทำกระบวนการมีส่วนร่วมเหล่านี้ แต่มาทำเพียงวิธีการรับ ฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการครั้งเดียวหรือสองครั้ง ก็จะเกิดเป็นปัญหา เพราะกลายเป็น เวทีที่แต่ละฝ่าย คือ ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านมาแสดงจุดยืน ตอกย้ำความเห็นด้วยและไม่เห็น ด้วย มายืนยันว่าฉันถูก เธอผิด เวทีนี้จึงมักจะไม่เหมาะที่จะเป็นเวทีแห่งการมาพูดคุยกัน

หากมีข้อขัดแย้งกันมาก การปรึกษาหารือหรือการรับฟังความคิดเห็นเฉย ๆ จะไม่ เหมาะสม จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่ระดับสูงกว่า คือการร่วมเจรจาหาข้อยุติ (negotiation) หรือ เจรจาโดยมีคนกลางกำกับกระบวนการ (mediation) คนกลางที่มากำกับ กระบวนการจะต้องไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้ที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจคือผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือคู่เจรจา หากทางออกที่ดีที่สุดโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจนทุก ๆ ฝ่าย พอใจ

ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมระดับสูงสุดคือการลงประชามตินั้น แม้จะดูดีที่แต่ละคน สามารถลงมติ แต่คนที่ลงมติได้ แต่การลงมติลงได้เพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรือ “เอา” หรือ “ไม่เอา” อาจจะมีข้อก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยกขึ้นอีก ถ้าสังคมยังไม่เข้าใจ กระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

“กระบวนการมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการที่จะกระจายอำนาจจากผู้มีอำนาจที่แต่ เดิมมักจะใช้อำนาจเหนือ (power over หรือ power against) ตามทฤษฎีผู้มีอำนาจจะชอบที่จะ ใช้อำนาจเหนือ เช่น แม่ซึ่งมีอำนาจมากกว่าลูก ก็มักจะใช้อำนาจเหนือลูก สั่งให้ลูกกลับบ้าน ก่อนค่ำ มาถึงวันหนึ่งลูกซึ่งโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว ก็จะขอกลับบ้านดึก เพราะจะไปงาน วันเกิดเพื่อน แม่ก็ยังใช้อำนาจเหนือให้กลับบ้านภายในหกโมงเย็น ถามว่าลูกสาวจะยังเชื่อและ ปฏิบัติตามไหม ตามทฤษฎีแล้ว หากผู้มีอำนาจยังใช้อิทธิพลเหนือไปเรื่อย ๆ อำนาจนั้น ๆ ก็จะใช้ไม่ได้ เพราะอำนาจที่มีหรือไม่มีนั้น ไม่ใช่เรา “มี” หรือ “ไม่มี” “อำนาจ” อย่างเดียว แต่อยู่ที่ คนอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้างหรือที่เราใช้อำนาจเหนือเขา นั้น เขามองว่าเราเหมาะสมที่จะมีอำนาจ เหนือหรือไม่ ซึ่งบางครั้งสำคัญกว่าด้วยซ้ำไป ฉะนั้นแทนที่แม่จะใช้อำนาจเหนือ หันมาใช้อำนาจ

ร่วมกับ (power with) ลงมาพูดคุยกับลูก หาทงออกที่ดีกว่าแทนการสั่งอย่างเดียว ลูกก็จะยินดีปฏิบัติและเชื่อฟังแม่ต่อไป

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม หลังจากพยายามด้วยวิธีการใช้ไม่เรียบร้อย ใช้กฎกติกาที่ครูอาจารย์ออกกฎ หรือวางระเบียบให้นักเรียนปฏิบัติ แต่การยอมรับก็ยังไม่ได้ผลดีนัก ครูประจำชั้นได้ชวนนักเรียนในห้องให้ร่วมกัน “ตระหนักรู้” ถึงปัญหาในห้องเรียน เช่น ความสกปรก การแต่งกายนักเรียน การไม่มีระเบียบในห้องเรียน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่จะวางกติกาตนเอง จนในที่สุดได้ระเบียบปฏิบัติประจำห้องที่ครูรับ เอามาจัดพิมพ์ติดไว้ในห้อง ปรากฏว่าได้รับการยอมรับและการปฏิบัติตามอย่างดีกว่ากฎกติกาที่ครูกำหนดกติกานั้น ตัวอย่างเช่นนี้เป็นตัวอย่างที่สามารถจะนำไปใช้ในองค์การหรือรัฐวิสาหกิจที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะเป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับ PDCA

หน่วยประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร (2555, หน้า 1-5) ได้อธิบายถึง วงจรคุณภาพ PDCA ไว้ดังนี้ PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดยวอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรมและต่อมาวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นเมื่อ เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Edwards Deming) ประมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นและช่วยค้นหาปัญหา อุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันดีในอีกชื่อว่า “วงจรเดมมิง” ต่อมาพบว่า แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 ตัว คือ

P : Plan = วางแผน

D : Do = ปฏิบัติตามแผน

C : Check = ตรวจสอบ/ ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์

A : Action = ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

1. การวางแผน (Plan : P เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจรเดมมิ่ง เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบและประเมินผล ในขั้นตอนนี้มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกและคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงาน หรือหาสาเหตุของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

1.3 อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแกงปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคน ในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

1.4 เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการทำงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์และวิจารณ์ทางเลือกต่าง ๆ ผ่านการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงาน ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

2. การปฏิบัติตามแผน (Do :D) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้น ๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือ จากสมาชิก ตลอดจนการจัดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติตามแผนนั้น ๆ ในขั้นตอนนี้ ขณะที่

ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่ และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้นำไปใช้เป็นแผนและปฏิบัติต่อไป

3. การตรวจสอบ (Check :C) หมายถึง การตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผน หรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตาม เป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

4. การดำเนินการที่เหมาะสม (Action :A) เป็นการกระทำภายหลังจากที่กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นกรนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป

ประโยชน์ของ PDCA

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2552, หน้า 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ PDCA ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกัน

1.1 การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วย ป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อย เกิดความพอดีลดความสูญเสียในรูปแบบต่าง ๆ

1.2 การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะ ทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้น และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

1.3 การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำ หรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็นกรนำความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. เพื่อแก้ไขปัญหา

2.1 ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ ประหยัด เราควร แก้ปัญหา

2.2 การใช้ PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA

3. เพื่อปรับปรุง

PDCA เพื่อการปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหา แต่เราต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่าง ๆ หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อคิดว่าจะปรับปรุงอะไร ก็ให้ใช้วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ข้อสำคัญต้องเริ่ม PDCA ที่ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

ซุ่มศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2554, หน้า 36-38) ได้สรุปถึงการนำวงจรคุณภาพไปใช้มีดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดใช้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ แผนที่ดีควรมีลักษณะ 5 ประการ คือ อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง สามารถเข้าใจได้ สามารถวัดได้ สามารถปฏิบัติได้ และสามารถบรรลุสำเร็จได้

การวางแผนที่ดีมีองค์ประกอบดังนี้ กำหนดขอบเขตของปัญหาได้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย กำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน และถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1. การวางแผนกำหนดการ ควรดำเนินการครั้งนี้แยกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการกระทำ กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง และการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ
2. การจัดการแบบเมทริกซ์ การจัดการแบบนี้สามารถช่วยดึงผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่าง ๆ มาได้ เป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ
3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน โดยดำเนินการดังนี้ ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและพัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ การตรวจสอบทำให้รับสภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. การทำงานเป็นตอน ๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
4. การรายงาน จะนำเสนอผลการประเมิน รวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปัญหา ผลการตรวจสอบหากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาดตามลักษณะของปัญหาที่ค้นพบ คือ ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ ถ้าพบความผิดปกติใด ๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก

ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้ การย้ายนโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน และการประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

PDCA (วงจรเดมมิ่ง) ชนิการ์นัต เตียรสูตร (2551, หน้า 20) PDCA มาจากคำภาษาอังกฤษ 4 คำ ได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) Act (ดำเนินการให้เหมาะสม)

แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยนักสถิติ Walter Shewhart ซึ่งจะใช้วงจรเพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนรอบในรอบต่อไป วิธีการใหม่ ๆ ที่ทำให้เกิดการปรับปรุงก็จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด เราอาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็กน้อย ๆ ก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

วงจร PDCA สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุก ๆ เรื่อง นับตั้งแต่กิจกรรมส่วนตัว เช่น การปรุงอาหาร การเดินทางไปทำงานในแต่ละวัน การตั้งเป้าหมายชีวิต การดำเนินงานในระดับบริษัท จนกระทั่งในระดับสถาบันการศึกษา หรือที่นำมาใช้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ PDCA สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกเรื่อง แม้กระทั่งการบริหารงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงรายให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานขององค์กรจะทำให้องค์กรมีความสามารถป้องกันการปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะองค์กรจะมีการวางแผนที่ดีช่วยป้องกันการปัญหาที่ไม่ควรเกิด อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีมากกว่าร้อยละ 50 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดการบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศประจำปี พ.ศ.2557 เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จ จนได้รับการชื่นชมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประจำปี พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปประกอบไปด้วย

ปัจจัย 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านคุณภาพทางการศึกษา(ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อยกย่องและประกาศเกียรติคุณโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
2. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่โรงเรียนขนาดเล็กที่ปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์
3. เป็นต้นแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างยั่งยืนและเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนขนาดเล็กอื่น ๆ

คุณสมบัติของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีสิทธิ์เข้ารับการคัดเลือก มีดังนี้

1. เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. มีคะแนน NT และ O-NET ดังต่อไปนี้
 - 2.1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มากกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอย่างน้อย 1 ด้าน ใน 3 ด้าน หรือคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านรวมกันเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษาล่าสุด
 - 2.2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ อย่างน้อย 3 วิชา ใน 8 วิชา หรือคะแนนเฉลี่ยทั้ง 8 วิชา รวมกันเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษาล่าสุด
 - 2.3 ในกรณีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 2.1 และข้อ 2.2 และได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ อย่างน้อย 3 วิชา ใน 8 วิชา หรือคะแนนเฉลี่ยทั้ง 8 วิชา รวมกันเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 เมื่อเทียบกับปีการศึกษาล่าสุด
3. ไม่เคยได้รับรางวัล 10 สุดยอดโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Top Ten)

เกณฑ์การประเมินโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

โรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณสมบัติครบตามข้อ 3 สามารถเสนอผลงานเข้ารับการคัดเลือกตามระยะเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการดังนี้

ตาราง 1 แสดงเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัจจัย	องค์ประกอบพิจารณา	น้ำหนักคะแนน (100 คะแนน)
1.การมีส่วนร่วม (40 คะแนน)	ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ*	20
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม	10
	ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ	10
2.โอกาสทางการศึกษา (30 คะแนน)	ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ*	10
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม	10
	ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ	10
3.คุณภาพทางการศึกษา (30 คะแนน)	ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ*	10
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม	10
	ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ	10

ตาราง 1 แสดงเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบไปด้วย ปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วม
2. ด้านโอกาสทางการศึกษา
3. ด้านคุณภาพทางการศึกษา

ปัจจัย 3 ด้าน แต่ละด้านมีองค์ประกอบพิจารณา 3 ด้าน ดังนี้

- ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ
- ด้านที่ 2 นวัตกรรม
- ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ

ตาราง 2 แสดงปัจจัย องค์ประกอบ ตัวชี้วัด ตามเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
1. การมีส่วนร่วม (40 คะแนน)	ด้านที่ 1 การบริหาร จัดการ (20 คะแนน)	1. มีแผนงาน โครงการที่ ส่งเสริมการมี ส่วนร่วม	- มีการจัดทำ แผนงาน และโครงการ โดยชุมชน/ ท้องถิ่น/ ภาคเอกชน/ภาค ส่วนอื่น ๆ มีส่วน ร่วม	- เอกสาร แผนงาน/ โครงการ/บันทึก การประชุม/ หนังสือเชิญ/ ภาพถ่ายหรือ หลักฐานอื่น ๆ ที่เชื่อถือได้
		2. มีเครือข่าย การมีส่วนร่วม	- มีการสร้าง เครือข่ายเพื่อ แสวงหาความ ร่วมมือทั้งภายใน และภายนอกเป็น ระบบชัดเจน อย่าง ต่อเนื่อง	
		3. มีการดำเนิน งานโดยชุมชนมี ส่วนร่วมอย่าง เป็นรูปธรรม	- ชุมชน/ท้องถิ่น/ ภาคเอกชน/ภาค ส่วนอื่น ๆ มีส่วน ร่วมในโครงการ หรือกิจกรรมของ สถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ	

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
		4. มีการระดม ทรัพยากรจาก ทุกภาคส่วน	- ภูมิปัญญา ท้องถิ่น/ชุมชน/ ท้องถิ่น/ ภาคเอกชน/ภาค ส่วนอื่น ๆ มีส่วน ร่วมในโครงการ หรือกิจกรรมของ สถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ	
		5. มีการติดตาม ประเมินและ รายงานผลเพื่อ นำไปใช้ ปรับปรุงพัฒนา	- ชุมชน/ท้องถิ่น/ ภาคเอกชน/ภาค ส่วนอื่น ๆ มีส่วน ร่วมในการ ติดตามประเมิน ผลโครงการ/ กิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง - มีการจัดทำ สรุปรายงาน โครงการ /กิจกรรมต่อ สาธารณชน	

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม (10 คะแนน)	6. มีนวัตกรรม เชิงประจักษ์ที่ แสดงให้เห็นถึง การมีส่วนร่วม	- มีนวัตกรรมเชิง ประจักษ์ที่แสดง ให้เห็นถึงการดึง ชุมชนท้องถิ่น องค์ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เข้ามามีส่วน ร่วมกับสถาน ศึกษาย่างเป็น ระบบชัดเจน	- เอกสาร แผนงาน/ โครงการ/ บันทึก การประชุม/ หนังสือเชิญ/ ภาพถ่ายหรือ หลักฐานอื่น ๆ ที่ เชื่อถือได้
	ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ (10 คะแนน)	7. มีผลสำเร็จเชิง ประจักษ์ที่ แสดงให้เห็นว่า เกิดจากการมี ส่วนร่วม	- ผลสำเร็จเชิง ประจักษ์ที่เกิด จากการให้การ สนับสนุนและมี ส่วนร่วมจาก ชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาค เอกชนและภาค ส่วนอื่น ๆ	
2.โอกาส ทางการ ศึกษา (30 คะแนน)	ด้านที่ 1 การบริหาร จัดการ (10 คะแนน)	1. มีแผนงาน โครงการที่ ส่งเสริมโอกาส ทางการศึกษา	- มีการจัดทำ แผนงานและ โครงการเพื่อ ส่งเสริมโอกาส ทางการศึกษา ให้นักเรียน อย่างชัดเจน	-เอกสาร แผนงาน/ โครงการ/บันทึก การประชุม/ หนังสือเชิญ/ หลักฐานอื่นที่ เชื่อถือได้

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
		2. มีการดำเนินงานตามแผนงาน/กิจกรรมที่มุ่งในการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียน	- มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่อง	
		3. มีการติดตามประเมินผลและรายงานผลในการสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	- มีการติดตามประเมินผลและแผนงาน, โครงการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง - มีการจัดทำสรุปรายงานโครงการ/กิจกรรมต่อสาธารณชน	
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม (10 คะแนน)	4. มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษา	- มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่หลากหลายซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม	

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
	ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ (10 คะแนน)	5. มีผลสำเร็จ เชิงประจักษ์ที่ เกิดจากการ สร้างโอกาส ทางการศึกษา	- ร้อยละการเข้า เรียนของนักเรียน ในเขตบริการ - ร้อยละของ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3 (กรณี โรงเรียนขยาย โอกาสที่จบการ ศึกษาย้อนหลัง 5 ปี)	
3. คุณภาพ ทางการศึกษา (30 คะแนน)	ด้านที่ 1 การบริหาร จัดการ (10 คะแนน)	1. มีแผนงาน โครงการที่ ส่งเสริมโอกาส คุณภาพ ทางการศึกษา	- มีการจัดทำ แผนงานและ โครงการเพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ ทางการศึกษา ให้แก่นักเรียน อย่างชัดเจน	- เอกสาร แผนงาน/ โครงการบันทึก การประชุม/ หนังสือเชิญ/ ภาพถ่ายหรือ หลักฐานอื่น ๆ ที่ เชื่อถือได้
		2. มีการ ดำเนินงานตาม แผนงาน/ โครงการ		

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
		3. มีการติดตาม ประเมินและ รายงานผลใน การสร้าง คุณภาพทางการ ศึกษาเพื่อนำไป ใช้ปรับปรุง พัฒนา	- มีการติดตาม ประเมินผลและ แผนงาน โครงการ/ กิจกรรมต่อเนื่อง - มีการจัดทำ สรุปรายงาน	
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม (10 คะแนน)	4. มีนวัตกรรม เชิงประจักษ์ที่ แสดงให้เห็นถึง การสร้าง คุณภาพ ทางการศึกษา	- มีนวัตกรรมเชิง ประจักษ์ที่ หลากหลายซึ่ง แสดงให้เห็นถึง การสร้างคุณภาพ ทางการศึกษา อย่างชัดเจนเป็น รูปธรรม	
	ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ (10 คะแนน)	5. มีผลการ สำเร็จเชิง ประจักษ์ใน เรื่องคุณภาพ ทางการศึกษาที่ ชัดเจน	- ผลคะแนน เฉลี่ยร้อยละของ การประเมิน NT ปีการศึกษา 2557 โดยการ เปรียบเทียบกับปี การศึกษา 2558 - ผลคะแนน เฉลี่ยร้อยละการ ประเมิน O-NET	

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ การพิจารณา	ตัวชี้วัด	รายละเอียด ตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เอกสาร
			ชั้น ป.6 และชั้น ม.3 (ในกรณี โรงเรียนขยาย โอกาสทางการ ศึกษา) ปีการ ศึกษา 2557 เปรียบเทียบกับ ค่าเฉลี่ยระดับ ประเทศหรือ เปรียบเทียบกับปี การศึกษา 2558 - เกียรติบัตร รางวัล ด้าน คุณภาพการ ศึกษาที่สถาน ศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียนได้รับ	

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกียรติศักดิ์ วงศ์รักไทย (2550) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การนำนโยบายการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านสภาพการดำเนินงานนำนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติโรงเรียนทั้งสองแห่ง มีการสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของนโยบายให้เกิดการยอมรับ ร่วมกันวางแผนนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามกิจกรรมที่ได้กำหนด สภาพการดำเนินงานกิจกรรมบางอย่างมีการปฏิบัติที่เหมือนกัน และบางกิจกรรมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการสนับสนุน 2. ด้านปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตามนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มี

ปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินการที่ให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหา การขาดแคลนบุคลากร ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียน การสอน เป็นปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ โรงเรียนมีผลการดำเนินงานออกมาเหมือนกัน โดยเฉพาะผลสำเร็จด้านอาคารสถานที่และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสำเร็จในระดับมาก ด้านสื่อการเรียนการสอนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเพิ่มขึ้น ในด้านคุณภาพของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี ปัจจัยที่ทำให้การมีนโยบายโครงการระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ คือ การมีงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน มีบุคลากรที่เพียงพอ มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่พร้อมได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในหน่วยงานและส่วนเกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ สุวิชัย (2550) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก จากผลวิจัยพบว่า 1.ด้านสภาพการดำเนินงานเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้งสองโรงเรียนมีความคิดเห็นและมีการปฏิบัติได้ใกล้เคียงกัน คือ ทั้งโรงเรียนมอนหินขาว และโรงเรียนวัดผาจุก เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 60 คนซึ่งจำนวนประชากรวัยเรียนน้อย ขาดอัตรากำลังครู งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรทางการศึกษาที่ได้รับน้อยมาก อีกทั้งขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนค่อนข้างต่ำ 2.ด้านปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เกือบทุกรายการมีปัญหาอุปสรรคในระดับน้อย ในส่วนของการเรียนรวมกันทำให้ครูและนักเรียนเพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลายในกิจกรรม มีสื่อและอุปกรณ์เพียงพอ ตลอดจนมีเพื่อนสังคมใหม่ ๆ มากขึ้นทำให้บรรยากาศใหม่ ๆ เกิดขึ้น พบว่ามีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการบริหารงานบุคคลในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า เกือบทุกรายการมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยด้วย และการบริหารงานทั่วไปพบว่า ปัญหาอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เกือบทุกรายการมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยด้วย และการบริหารงานทั่วไป พบปัญหาอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ส่วนมากมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางด้วย ยกเว้นการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (คอมพิวเตอร์) และการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนครบถ้วนสมบูรณ์ มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับมาก 3.ด้านความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน และความพึงพอใจในการนำบุตรหลานไปเรียนรวม พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ไกรเดช ไกรสกุล (2552) ได้ศึกษาได้ศึกษาการบูรณาการนวัตกรรมอย่างเป็นระบบสู่วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศในเครือข่ายโรงเรียนสุขภาวะ และพบว่าผลการวิจัยครั้งนี้ 1. เกณฑ์การพิจารณาหรือคัดเลือกชุมชนกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบความร่วมมือของชุมชนกับโรงเรียน 2. วิถีปฏิบัติงานและสภาพการดำเนินงานด้านความร่วมมือของชุมชนกับโรงเรียนในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา กระบวนการและวิถีปฏิบัติงานระบบความร่วมมือของชุมชนกับโรงเรียนพร้อมตัวอย่างความสำเร็จ ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นทั้งโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในชุมชนเมือง ชุมชนชนบท

อามร มุตวงศ์ (2552) ได้ศึกษาการศึกษาแบบปฏิบัติ ที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย มีระดับการดำเนินงานมาก ($\mu = 3.93$) การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ มีระดับการดำเนินงานมาก ($\mu = 3.90, 3.74, 3.61$) 2. ส่วนการนำเสนอแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 มีแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้ แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์สันติวิธีประชาธิปไตย ควรมีแนวทางในการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีโดยเน้นการปลูกฝังผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหลักธรรม เบื้องต้นมีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวมประหยัดและภูมิใจในความเป็นไทย มีการนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวาง โดยนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาชุมชนโรงเรียนให้ทั่วถึง และควรมีการ พัฒนาหลักสูตรแบบ บูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน สอดแทรก การจัดกิจกรรมและ การรักการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเกี่ยวกับความ ต้องการในการขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับ โรงเรียนเพราะคิดว่าการบริหาร และการสอนนั้นเป็นอำนาจของครู จึงทำให้ผู้ปกครองหรือ บุคคลในชุมชนบางคนไม่ให้ ความรู้ร่วมมือ กับโรงเรียนเท่าที่ควร และควรมีแบบ ปฏิบัติที่ดี การส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการ นักเรียนรวมบริหารอย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสให้ครู ผู้เรียน คณะกรรมการ สถานศึกษา แสดงความคิดเห็น มีส่วนรวมในการจัดทำหลักสูตร การจัดการศึกษา จัดหาแหล่ง เรียนรู้ที่ หลากหลาย และสนับสนุนให้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ควรมีแบบปฏิบัติที่ดีในจัดสรรบุคลากรตามความต้องการ เพื่อให้ตรงกับ สาขาวิชา เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดในสาระการเรียนรู้ในชั้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน เมื่อ ครูป่วยไปราชการ ไปเข้ารับการอบรมสัมมนา นักเรียนไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง จึงทำให้คุณภาพนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรมีการ พัฒนาครูต้นแบบ ครูมืออาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การศึกษาทดลองโครงการ ครูพิเศษ หมุนเวียนกันสอนและมีการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม มีการพิจารณาความดีความชอบ ที่เหมาะสมหรือส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในการจัดทำผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับการ ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ มีการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนโดย ให้มีข้อมูลที่ทันต่อองค์กรใช้งาน มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศ และ จัดสรรงบประมาณหลีกเลี่ยงตามวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เพียงพอ มีการจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารงานที่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน มีการ สร้างขวัญและกำลังใจ แก่บุคลากรโรงเรียนขนาดเล็ก และควรนำไปแปรกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ควรมีการ พัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนให้มีศักยภาพในการบริหาร การจัดเรียนการสอน และมีการประกันคุณภาพ ให้สามารถดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี ในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพควมคุณค่า ควรมีแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี โดยการระดมทรัพยากร อุปกรณ์ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่หรือโรงเรียนในสังกัด เพื่อนำมาจัดสรรให้โรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนขนาดเล็ก และการระดมทุนเพื่อสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก มีแนวทางการจัดสรรงบประมาณและครุภัณฑ์เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพความขาดแคลนของโรงเรียน ขนาดเล็ก เป็นสำคัญ เช่น การจัดสรรคอมพิวเตอร์

สมบูรณ์ ต้นยะ (2553) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเพื่อปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครราชสีมาส่วนมากมีจำนวนนักเรียนอยู่ระหว่าง 51-100 คน มีครูผู้สอน 2-13 คน ในกรณีที่ครูไม่ครบชั้นจัดครูเข้าสอนมากกว่า 1 ชั้น โดยแยกสอนทีละชั้น มีส่วนบางส่วนที่ใช้การสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ขาดห้องปฏิบัติการภาษาและห้องวิทยาศาสตร์ และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการสอน การผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลการเรียนรู้ 2. รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการจำเป็น การดำเนินการพัฒนาและการนิเทศติดตามผล ในการวิเคราะห์ตนเองร่วมกันของผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนเครือข่ายการวิจัย พบว่า ต้องการพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียน และความคิดของนักเรียน และครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้ความสามารถในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จึงได้ทำการพัฒนาครูผู้สอนโดยใช้การฝึกอบรมนอกสถานที่ทำงานและการพัฒนาขณะทำงาน โดยมีเครือข่ายการเรียนรู้ในและภายนอกโรงเรียน และคณะผู้วิจัยนิเทศติดตามผล ให้คำแนะนำทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 3. รูปแบบการพัฒนาการเรียนจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายการวิจัยแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหาและความพร้อมของครูผู้สอน นักเรียนได้รับการพัฒนามีทั้งนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนปกติ ใช้เวลาสอนในคาบปกติ และนักเรียนบางคนที่เป็นต้องพัฒนาใช้เวลานอกคาบสอนปกติ ในการดำเนินการพัฒนา บางโรงเรียนครูแต่ละคนรับผิดชอบทั้งหมด บางโรงเรียนมีการแบ่งงานหรือช่วยกันทำงานแต่ละส่วนตามความถนัดของบุคคล นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนามีทั้งรูปแบบการสอน/ วิธีการสอน/ เทคนิคการสอน และสื่อการเรียนการสอน ผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนซึ่งวิเคราะห์จากรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 24 เรื่องพบว่า ความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าพัฒนา และสูงสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทุกเรื่อง มีเพียง 2 เรื่องที่พบว่า ไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งเป็นการพัฒนา

ทักษะการคิด 4.การขยายผลการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนเครือข่ายการวิจัยดำเนินการโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการเสนอผลการดำเนินงานทั้งในภาพรวมและการวิจัยในชั้นเรียนแต่ละเรื่อง ในรูปแบบของการนำเสนอบนเวที โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนางาน และการจัดนิทรรศการ มีผู้เข้าร่วมประชุม 423 คนและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร คณะครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายและ ผู้เข้าร่วมประชุมอื่น

ลดาร์ตัน ศศิธร (2558) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ คิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการเรียนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการ บริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหารงานการเงิน พัสดุ และทรัพย์สิน ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.21$) 2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ คิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการเรียนร่วม แตกต่างกันตามตำแหน่ง และลักษณะของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ แต่ไม่แตกต่างกัน ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียนและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการเรียน ร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4. ปัญหาที่พบในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการเรียนร่วม คือ อาคาร สถานที่ของโรงเรียนมารวมไม่ได้รับการดูแลและไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ โดยมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางในการ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนมารวมให้ชัดเจน และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ และ พร้อมใช้งาน

งานวิจัยต่างประเทศ

Barnhart (2001 อ้างอิงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำพู เขต 2, 2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้การจัดการศึกษาล้มเหลว เมื่อพิจารณาจำแนกโรงเรียนขนาดเล็กเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่อยู่ชนบท และโรงเรียนที่มีความพร้อมทางทรัพยากรบริหาร ผลปรากฏว่า

1. การรับทราบสภาพปัญหาทางการเงินของโรงเรียน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แตกต่างกันบางกลุ่มรับทราบข้อมูลละเอียด บางกลุ่มรับทราบทั่วไป และบางกลุ่มรับทราบอยู่ในจำกัด
2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนมอบภาระเรื่องงบประมาณว่า เป็นเรื่องที่รัฐต้องรับภาระ
3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนจะดำเนินการที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนบ้าง แต่ก็เฉพาะโรงเรียนของตัวเองเท่านั้น
4. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนรับทราบและตระหนักดีว่า การที่โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะเสียเรื่องภาระค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า
5. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนรู้ว่าคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กมักจะไม่ดีในเรื่องของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

Griffin (2001 อ้างอิงใน รุ่งนภา แท้สูงเนิน, 2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดโครงสร้างโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการจัดโครงสร้างทางการบริหารซ้อนอยู่ในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจะดำเนินการได้ดีต้องดำเนินการตาม 8 ขั้นตอน คือ 1. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2. ให้โรงเรียนได้มีโอกาสในการสรรหาครูด้วยตนเอง 3. เน้นหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมตัวครูแลเตรียมการเรียนการสอน 4. เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย 5. จัดตารางการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นตามกิจกรรมการสอน 6. ครูจัดการเรียนการสอนโดยการคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน 7. ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน 8. การวัดและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นที่ผลลัพธ์ที่เกิดกับตัวนักเรียน

Rushell & Others (1998 อ้างอิงใน ปัญญา เหล็กแก้ว, 2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมขนาดเล็กจำนวน 6 แห่งในรัฐวิคตอเรียศึกษาโดยการสัมภาษณ์ที่มหลักของสถานศึกษาสรุปได้ว่าโครงสร้างของการจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้นมีความยุ่งยากมีความซับซ้อนมากกว่าสถานศึกษาที่สอนเป็นรายระดับชั้นครูมีความลำบากมากในการสอนนักเรียนที่มีพัฒนาการและระดับอายุต่างกันและต้องรับภาระงานที่มากขึ้นในการจัดการและการวางแผนในชั้นเรียน

จากการศึกษางานวิจัย สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งมีการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาสู่ตัวผู้เรียน ในเรื่องคุณภาพการศึกษา คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ด้านหลักสูตรและการจัด

กิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างผู้เรียนให้มีโอกาสด้าน การศึกษาให้เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนเรียนรวม การแก้ไขปัญหาคาดแคลนครู การทำ ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีสังคมที่เปิดกว้างขึ้น การใช้งบประมาณและทรัพยากรที่ คุ่มค่า ประชาชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามโรงเรียนขนาดเล็กถือได้ว่าเป็น จุดเล็กที่สำคัญของการศึกษา ดังนั้นทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องมีความสำคัญที่จะพัฒนา โรงเรียนขนาดเล็กให้ขับเคลื่อนก้าวทันสู่ยุคโลกาภิวัตน์

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธี ปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยปฏิบัติภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหาร การเงิน พัสดุ และทรัพย์สิน ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ โดยอาศัย เกณฑ์ที่ทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ การ พัฒนากลไกบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากร การกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และระบบประกันคุณภาพภายใน การสนับสนุนงบประมาณที่เน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น 2. ด้านโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมาก ขึ้น โดยเฉพาะผู้เรียนที่ด้อยโอกาส ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร รวมทั้งพัฒนาเด็กพิการ และ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และ 3. ด้านคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ทุกคนให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณธรรม และสำนึกความเป็นไทย โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ เชื่อมมั่นในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีความสามารถด้าน เทคโนโลยี โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความถนัดและเต็มตาม ศักยภาพ ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงการ บริหาร ในด้านการพัฒนาบุคลากร ยกระดับคุณภาพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กล่าวคือ เน้น การสนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกัน วางแผนและพัฒนาเทคนิคกระบวนการเรียนการสอน นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เป็นครูดี ครูเก่ง มีศักยภาพพร้อมสำหรับการ เปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งลดงานอื่นที่ไม่จำเป็นและจัด ให้มีบุคลากรสายสนับสนุนเพื่อคืนครูให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ ช่วยยกระดับโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย (Target group)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1. ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการในโรงเรียนประถมขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย จำนวน 10 โรงเรียน รวมจำนวน 10 คน
2. ครู ได้มาจากข้อมูลอัตรากำลังครูของโรงเรียนประถมขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย จำนวน 10 โรงเรียน รวมจำนวน 68 คน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้
 - 2.1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดเชียงราย
 - 2.2. เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
 - 2.3. มีความสมัครใจเข้าร่วมในการประกวดแข่งขัน

ตาราง 3 แสดงกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในงานวิจัย

โรงเรียน	สังกัดเขต พื้นที่	กลุ่มเป้าหมาย (คน)	ผอ.	ครู
1. บ้านปงของ (ธรรมราชราษฎร์นุกูล)	3	9	1	8
2. บ้านโป่งพระบาท	1	14	1	13
3. บ้านแม่แก้วเหนือ	2	3	1	2
4. บ้านป่าบง (หล้าราษฎร์วิทยา)	3	4	1	3
5. บ้านหลวง	4	10	1	9
6. บ้านนางแล	1	9	1	8
7. บ้านปางลาว	1	10	1	9
8. บ้านเวียงกืออนา	1	9	1	8
9. บ้านสันติวัน	2	7	1	6
10. บ้านขอนแก่น	4	3	1	2
รวม		78	10	68

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์

- 1.1 การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)
- ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

การสร้างแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อคำถามที่ทำการศึกษาในลักษณะกว้าง ๆ ล่วงหน้าก่อนทำการศึกษาเป็นลักษณะคำถามที่ผู้วิจัยต้องใช้วิธีสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับเชิงลึก การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เป็นหน้าที่ของผู้วิจัยที่จะซักถามรายละเอียดจากผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมี 3 ประเด็นคือ การมีส่วนร่วมของชุมชน โอกาสทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษา

การสัมภาษณ์จะออกมาในลักษณะของการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ ในการสัมภาษณ์จะจัดรูปแบบอย่างเป็นทางการ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุม โดยใช้การเกณฑ์ของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นตัวกำหนด
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ และจากนั้นก็นำแบบสัมภาษณ์ไปหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธานอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วจัดทำฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป

2. แบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ลักษณะแบบสอบถาม เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาแล้วกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2. สร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด ลักษณะแบบสอบถามเป็นการตรวจสอบรายการ(Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถามต่อไปนี้

3.1 การตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

3.1.2 หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมจำนวน 3 ท่าน

3.2 ตรวจสอบความถูกต้องพิจารณาปรับแก้ตามตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้เทคนิค (IOC Index of Item Objective Congruence) และปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ตามค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ตามความเที่ยง (Reliability) 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เพื่อแจกแบบสอบถามในสถานศึกษาช่วยอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้บริหารด้วยตนเอง
3. จัดส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 โรงเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์ คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
2. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงรายของผู้บริหาร ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) ดังนี้

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.49

3. ผู้วิจัยได้ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการตรวจสอบความถูกต้อง
ของคำสัมภาษณ์ โดยมีการสัมภาษณ์เสร็จในแต่ละประเด็นคำถาม และรวบรวมข้อมูลในแต่ละ
ประเด็นที่เหมือนกัน นำมาสังเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการเสนอผล ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย แบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดของผู้บริหาร

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านปางของ (ธรรมราชภัฏรณกุล) โรงเรียนบ้านโป่งพระบาท โรงเรียนบ้านแม่แก้วเหนือ โรงเรียนบ้านปาง (หล้าราชภัฏวิทยา) โรงเรียนบ้านหลวง โรงเรียนบ้านนางแล โรงเรียนบ้านปางลาว โรงเรียนบ้านเวียงกือณา โรงเรียนบ้านสันติวัน และโรงเรียนบ้านของซุง รวม 10 โรงเรียน นำมาวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสพการณ์ การทำงาน ของผู้อำนวยการที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1) ชาย	8	80
1.2) หญิง	2	20
รวม	10	100
2. อายุ		
2.1) 21-30 ปี		
2.2) 31-40 ปี	1	10
2.3) 41-50 ปี	6	60
2.4) 51 ปีขึ้นไป	3	30
รวม	10	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1) ปริญญาตรี	1	10
3.2) ปริญญาโท	9	90
3.3) ปริญญาเอก		
3.4) อื่น ๆ ระบุ...		
รวม	10	100

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่งหน้าที่		
4.1) ผู้อำนวยการ	8	80
4.2) ครู รักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ	2	20
รวม	10	100
5. ประสบการณ์การทำงาน		
5.1) น้อยกว่า 5 ปี		
5.2) 5-10 ปี		
5.3) 11-15 ปี		
5.4) มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	10	100
รวม	10	100

จากตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า ผู้อำนวยการที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 8 คน (ร้อยละ 80) และเพศหญิงจำนวน 2 คน (ร้อยละ 20) อายุ 41-50 ปี มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 60) อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 3 คน (ร้อยละ 30) พิจารณาการศึกษาระดับปริญญาโท มากที่สุด จำนวน 9 คน (ร้อยละ 90) และปริญญาตรี 1 คน (ร้อยละ 10) ตำแหน่งหน้าที่ มากที่สุดได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 80) และ ครู รักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 20) และประสบการณ์ทำงาน มากที่สุดได้แก่ ประสบการณ์มากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 10 คน (ร้อยละ 10)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านคุณภาพทางการศึกษา พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วม

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สนองความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น มีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนตามโครงการส่งเสริมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองให้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน เหมือนเป็นฟันเฟือง ในการพัฒนาองค์กร” หมายความว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการช่วยในการ ดูแล สถานศึกษา ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเปี่ยมล้นด้วยคุณภาพ หากขาดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปก็เหมือนเครื่องจักรที่ขาดฟันเฟือง สถานศึกษาคงดำเนินต่อไปไม่ได้

การดำเนินงานในโครงการทุกกิจกรรมโดยมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นที่ไปตามนโยบายจุดเน้นของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ร่วมกันสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบตลอดทุกปีการศึกษา ในการดำเนินงานโครงการทุกครั้งและกิจกรรมทุกครั้ง โรงเรียนมีการวางแผนรายงานผลตรวจสอบติดตามประเมินผล โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถาม ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “ การติดตาม ประเมินผล แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ และรักสถานศึกษา เพราะถ้าหากไม่มีการติดตาม ประเมินผล ก็เหมือนกับการทำงานโดยไม่มีการพัฒนา และไม่รู้ว่างานก้าวหน้าไปมากน้อยแค่ไหน” หมายความว่า การติดตาม ประเมินผล มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้า ซึ่งในการติดตาม ประเมินผล จะรู้ปัญหา และข้อบกพร่องของสถานศึกษาทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน และสามารถพัฒนาสถานศึกษาต่อไปได้ ซึ่งเป็นการดูแลและเอาใจใส่สถานศึกษา รวมถึงบุคลากร นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้รับความอบอุ่น การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบโดยคณะครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน สรุปผล ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครั้ง

ต่อไป ได้แก่ การดำเนินงานตามปฏิทินของโครงการ กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ก่อนทั้งก่อนการดำเนินการระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ เป็นต้น มีการจัดทำสรุปรายงานโครงการ กิจกรรมทุกโครงการทุกกิจกรรม พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงาน

ด้านที่ 2 นวัตกรรม มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการดึงชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ให้ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “วัด ชุมชน โรงเรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียนที่สุด” หมายความว่า แหล่งความรู้ที่สำคัญ ได้แก่ วัด ซึ่งเป็นแหล่งความรู้มาตั้งแต่อดีต จนมาถึงปัจจุบัน ชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้าน โรงเรียนมีครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสามารถจะพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งทำให้เกิดผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภายในและองค์กรภายนอกทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “โรงเรียนขนาดเล็กงบประมาณน้อย ชุมชนเหมือนเป็นแขนขาให้กับโรงเรียน” หมายความว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีงบประมาณจำกัด หากชุมชนไม่เข้าไปช่วยเหลือ ก็จะทำให้โรงเรียนพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้ยาก เมื่อชุมชนแข็งแกร่ง สถานศึกษาก็พัฒนาไปสู่ระดับที่สูงได้

ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ มีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “ผลสำเร็จเป็นของทุกคน” หมายความว่า ผู้มีความเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมไปถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ผลักดันให้สถานศึกษาได้รับรางวัลโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เป็นความสำเร็จของทุกคน เพราะทุกคนมีส่วนช่วยเหลือสถานศึกษา

การมีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุมหนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “หลักฐานคือผลงานของการทำงาน” หมายความว่า การทำงานทุกครั้งเมื่อเก็บเอกสาร แผนงาน โครงการ ฯ บันทึกการประชุม หรือแม้แต่ภาพถ่าย เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงงานให้พัฒนา ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านโอกาสทางการศึกษา

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ จัดทำโครงการงานทะเบียนสำรวจข้อมูลเด็กตามเกณฑ์ในเขตพื้นที่บริการตาม ทร.14 โครงการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมให้เด็กที่มี

ความสามารถได้พัฒนาตนเองและส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขตพื้นที่หรือหน่วยงานอื่น ๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “เด็กเหมือนผ้าขาวที่ครูจะแต่งแต้มสีสันอันสวยงามให้” หมายความว่า นักเรียนทุกคน เหมือนผ้าขาว สิ่งสำคัญที่ครูต้องทำคือ รู้ความต้องการของนักเรียนรายบุคคล วิเคราะห์นักเรียน แล้วใส่สิ่งที่นักเรียนต้องการลงไป

การจัดทำโครงการเป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถของตนเองตามศักยภาพ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “เด็กทุกคนมีศักยภาพและความสามารถที่แตกต่างกัน มองให้เห็นแล้วให้ครูดึงศักยภาพนั้นออกมา” หมายความว่า เด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ในตัว ครูสัมผัสกับนักเรียนทุกวัน การค้นหาความสามารถในตัวนักเรียน ครูยอมรับ และส่งเสริมศักยภาพนั้น ๆ

โครงการพัฒนาเด็กพิเศษเรียนร่วมทุกปีการศึกษา โครงการพัฒนาเด็กพิเศษเรียนร่วมเป็นโครงการที่สร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนพิการได้พัฒนาศักยภาพของจริงเองตามความสามารถ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนได้มีระบบดูแลช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงนักเรียนยากจนได้ทุนการศึกษาจากองค์กรภายในและองค์กรภายนอก

ด้านที่ 2 ด้านนวัตกรรม มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “จุดเด่นมีทุกโรงเรียน นำมาสร้างเป็นนวัตกรรม” หมายความว่า โรงเรียนทุกโรงเรียน มีจุดเด่นในเรื่องของการสร้างโอกาสทางการศึกษา จากการดำเนินกิจกรรม นำจุดเด่นมาพัฒนาต่อเป็นนวัตกรรม เพื่อยกระดับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้เด็กนักเรียนมีโอกาสยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาร่วมกับผู้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมสร้างโอกาสกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “การสร้างโอกาสทางการศึกษา เหมือนกับทำบุญหลาย ๆ ครั้ง เด็กเจริญ ชาตเจริญ” หมายความว่า การสร้างโอกาสให้กับนักเรียนทุกคน เมื่อเด็กเป็นคนดี ก็ส่งความดีให้กับผู้อื่น และเมื่อเด็กมีความรู้ความสามารถ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ มีงานทำที่มั่นคง ยั่งยืน ย่อมทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไป

ด้านที่ 3 ด้านผลสำเร็จ จากการสร้างโอกาสทางการศึกษาเด็กในเขตบริการของโรงเรียนเข้าเรียนร้อยละ 100 ไม่มีนักเรียนออกกลางคัน ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “เลี้ยงลูกเราดีฉันใด ให้การศึกษานักเรียนดีฉันนั้น” หมายความว่า ครูอยู่ที่โรงเรียนก็เหมือนกับพ่อแม่คนที่สองของนักเรียน ซึ่งต้องคอยสอนเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวินัย เรื่องการเรียน แม้แต่ให้

โอกาสกับนักเรียนที่ไม่มีทุนทรัพย์ในการเรียน ผู้อำนวยการ ครู ย่อมหาโอกาสให้นักเรียนได้เรียนหนังสือ และช่วยเหลือในส่วนที่นักเรียนขาดแคลน

นักเรียนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 100 นักเรียนพิการเรียนร่วมได้รับการคัดกรอง ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “เด็กที่มีปัญหา ให้มีปัญหาคือแต่เพียงร่างกาย ปลุกฝังให้จิตใจเป็นแบบคนปกติทั่วไปให้ได้” หมายความว่า นักเรียนพิการที่เข้ามาเรียนรวม ผู้ปกครองย่อมอยากให้ลูกมีพัฒนาการแบบเด็กปกติ หากโรงเรียนได้ปลุกฝังให้นักเรียนมีจิตใจดี มีพฤติกรรมทางอารมณ์เหมือนนักเรียนทั่วไป ไม่สร้างข้อแตกต่างให้กับผู้เรียน ย่อมทำให้เด็กที่มีปัญหา มีปัญหาแต่เพียงร่างกาย แต่จิตใจดีเป็นปกติ พัฒนาการของนักเรียนก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ จนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาทุกคน เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนรวมไปถึงเด็กยากจนได้รับทุนการศึกษาร้อยละ 100 จากองค์กรภายในและภายนอก

3. ด้านคุณภาพทางการศึกษา

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ด้านคุณภาพทางการศึกษา ต้องมีการวางแผนก่อนเริ่มทำโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ นักเรียน ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “คุณภาพทางการศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดที่ดีควมมีคุณภาพของโรงเรียน” หมายความว่า ผลสำเร็จเชิงประจักษ์ของนักเรียน เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าโรงเรียนมีคุณภาพ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนเป็นผลผลิตของระบบการศึกษา ที่จะออกไปพัฒนาประเทศ สร้างความดีให้กับสังคม และตอบสนองสังคม

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “ดี เก่ง มีสุข นำนักเรียนไปสู่คุณภาพ ตามเป้าหมายของการศึกษา” หมายความว่า เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของนักเรียนคือ ให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นผู้มีความดีที่ดีทั้งต่อการเรียน ความเป็นอยู่ต่อบุคคล ต่อสังคม ชุมชน และประเทศ เป็นคนเก่ง คือมีความรู้ความเข้าใจที่แจ่มแจ้งสามารถนำไปใช้ได้ วิเคราะห์เป็นสังเคราะห์ได้ ประเมินได้อย่างเข้าใจ และรู้แจ้งตามศักยภาพ มีสุข คือ สนุกกับการเรียนและใคร่รู้ตลอดชีวิต

มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “โครงการ และกิจกรรม เป็นแรงเสริมที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในหลาย ๆ ด้าน นอกเหนือจากตำราเรียน” หมายความว่า โครงการ กิจกรรม เป็นส่วนช่วยและผลักดันให้นักเรียนให้แสดงออกใน

หลาย ๆ ด้าน เช่น โครงการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โครงการทักษะอาชีพ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกนักเรียนให้ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลา เพาะเห็ด เป็นต้น

มีการรายงานผลการสร้างคุณภาพทางการศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา จัดทำสรุปรายงานเพื่อแสดงต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “นวัตกรรมนำพาให้เด็กมีคุณภาพทางการศึกษาที่ดี” หมายความว่า นวัตกรรม เป็นส่วนช่วยให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนพัฒนานักเรียนตามกรอบที่ได้กำหนดไว้ ผ่านกิจกรรม รวมไปถึงการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เช่น โครงการบริหารและพัฒนาศูนย์กลางในสถานศึกษา โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โครงการวัดผลประเมินผล โครงการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ โครงการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “DLTV การเรียนรู้สู่นักเรียนในชนบทให้มีความรู้เทียบเท่าโรงเรียนในเมือง” หมายความว่า การเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV มีความสมบูรณ์อย่างหลากหลายและมีความน่าสนใจ ถ่ายทอดมาสู่นักเรียนในชนบท ทำให้ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ BBL เพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออก ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “นักเรียนทุกระดับ ต้องอ่านออกเขียนได้ ” หมายความว่า ผู้อำนวยการ และครูต้องวางแผนแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ โดยหาสื่อหรือแนวทางในการพัฒนาให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ทุกระดับชั้น เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาต่อไปในอนาคต

จากการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับประเทศ และผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าระดับประเทศ นักเรียนได้รับรางวัลแต่ละรายการในการประกวดงานศิลปหัตถกรรม และครูได้รับรางวัลต่าง ๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “เด็กได้รางวัล ครูได้รางวัล โรงเรียนได้รางวัล” หมายความว่า ผลจากการจัดการเรียนการสอน การดูแลนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพย่อมเกิดผลสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ทำให้เด็กได้รับรางวัลจากการทดสอบรวมไปถึงการไปแข่งขันในระดับต่าง ๆ สืบเนื่องมาจากครู ที่คอยชี้แนะแนวทาง คอยสั่งสอน และการให้นโยบายของผู้ผู้อำนวยการ ตลอดจน กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จนเกิดคุณภาพทางการศึกษาทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เช่น การแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก การผลิตสื่อได้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
ประสบการณ์ การทำงาน ของครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่
เป็นเลิศ

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	21	30.90
1.2 หญิง	47	69.10
รวม	68	100.00
2. อายุ		
2.1 21-30 ปี	17	25.00
2.2 31-40 ปี	12	17.60
2.3 41-50 ปี	15	22.10
2.4 51 ปีขึ้นไป	24	35.30
รวม	68	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	51	75.00
3.2 ปริญญาโท	17	25.00
3.3 ปริญญาเอก		
3.4 อื่น ๆ ระบุ...		
รวม	68	100.00
4. ตำแหน่งหน้าที่		
4.1 ผู้อำนวยการ		
4.2 รองผู้อำนวยการ		
4.3 ครู	68	100.00
รวม	68	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
5.ประสบการณ์การทำงาน		
5.1 น้อยกว่า 5 ปี	15	22.10
5.2 5-10 ปี	8	11.80
5.3 11-15 ปี	7	10.30
5.4 มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	38	55.80
รวม	68	100.00

จากตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 47 คน (ร้อยละ 69.10) และเพศชาย จำนวน 21 คน (ร้อยละ 30.90) อายุ 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด มีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 35.30) ช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 31-40 ปี มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 17.60) พิจารณาการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 51 คน (ร้อยละ 75.00) และน้อยที่สุดปริญญาโท 17 คน (ร้อยละ 25) ตำแหน่งหน้าที่ จำนวนมากที่สุด 68 คน ได้แก่ ครู (ร้อยละ 100) และประสบการณ์ทำงาน มากที่สุดได้แก่ ประสบการณ์มากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 38 คน (ร้อยละ 55.80) รองลงมา ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 22.10) ประสบการณ์ 5-10 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 11.80) และจำนวนน้อยที่สุด ประสบการณ์ 11-15 ปี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 10.30)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีส่วนร่วม	4.02	0.50	มาก
2.	ด้านโอกาสทางการศึกษา	4.26	0.41	มาก
3.	ด้านคุณภาพทางการศึกษา	4.23	0.44	มาก
	รวม	4.17	0.45	มาก

จากตาราง 6 การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัด
ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อ
พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านโอกาสทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ
ด้านคุณภาพทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.02$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารมีแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ	3.63	0.77	มาก
2.	ผู้บริหารมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อแสวงหาความ ร่วมมือทั้งภายในและภายนอกเป็นระบบชัดเจน ต่อเนื่อง	3.75	0.79	มาก
3.	ผู้บริหารดำเนินงานโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็น รูปธรรมในโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษาอย่าง สม่ำเสมอ	3.75	0.76	มาก
4.	ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน	3.81	0.77	มาก
5.	ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผลคุณภาพของงานอย่าง สม่ำเสมอ	3.99	0.72	มาก
6.	รายงานผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	4.06	0.82	มาก
7.	มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.04	0.80	มาก
8.	ผู้บริหารเป็นหลักในการคิดค้นนวัตกรรมแสดงให้เห็นถึง การดึงชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน	4.19	0.79	มาก
9.	มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือ เชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้าน นวัตกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน	4.26	0.72	มาก
10.	มีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.18	0.71	มาก
	รวม	4.02	0.50	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11.	ผู้บริหารมีส่วนในการทำให้โรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ	4.29	0.69	มาก
12.	มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน	4.29	0.73	มาก
รวม		4.02	0.50	มาก

จากตาราง 7 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วม พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีส่วนในการทำให้โรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนรวมไปถึงภาคส่วนอื่น ๆ และมีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านนวัตกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนผู้บริหารมีแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.63$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านโอกาสทาง
การศึกษา

ข้อ	ด้านโอกาสทางการศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจน	4.32	0.60	มาก
2.	ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา	4.25	0.65	มาก
3.	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่อง	4.32	0.67	มาก
4.	ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผล แผนงาน โครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.28	0.68	มาก
5.	ผู้บริหารมีการจัดทำสรุปรายงานโครงการกิจกรรมต่อสาธารณชนเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา	4.26	0.76	มาก
6.	การมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษา	4.25	0.76	มาก
7.	ผู้บริหารเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางในการทำนวัตกรรมที่มีความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	4.37	0.66	มาก
8.	ผู้บริหารสามารถทำให้โรงเรียนเกิดมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการสร้างโอกาสทางการศึกษาฯ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน	4.22	0.73	มาก
9.	ผู้บริหารสามารถทำให้นักเรียนร้อยละการเข้าเรียนของนักเรียนในเขตบริการเกิดจากการสร้างโอกาส	4.15	0.71	มาก
10.	ผู้บริหารมีนโยบายที่ทำให้นักเรียนร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษา	4.18	0.69	มาก
รวม		4.26	0.41	มาก

จากตาราง 8 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านโอกาสทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางในการทำนวัตกรรมที่มีความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาคือ มีผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจน และ ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$) ส่วนผู้บริหารสามารถทำให้นักเรียนร้อยละการเข้าเรียนของนักเรียนในเขตบริการเกิดจากการสร้างโอกาส มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.15$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านคุณภาพทางการศึกษา

ข้อ	ด้านคุณภาพทางการศึกษา	$M\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารมีการวางแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้นักเรียน	4.24	0.73	มาก
2.	ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้	4.26	0.78	มาก
3.	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.19	0.79	มาก
4.	ผู้บริหารมีการรายงานผลในการสร้างคุณภาพทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	4.22	0.73	มาก
5.	จัดทำสรุปรายงานเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป	4.28	0.82	มาก
6.	มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	4.28	0.80	มาก
	รวม	4.23	0.44	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านคุณภาพทางการศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมที่หลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	4.29	0.71	มาก
8.	ผู้บริหารแสดงผลสำเร็จเชิงประจักษ์เรื่องคุณภาพการศึกษาชัดเจน	4.15	0.85	มาก
9.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการนำนโยบายและชี้แนะโครงการให้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมิน NT ปีการศึกษา 2557 โดยเทียบกับปีการศึกษา 2558 มีคะแนนสูงกว่าระดับประเทศ	4.25	0.67	มาก
10.	ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมิน O-Net ชั้น ป. 6 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศหรือเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2558 สูงกว่าระดับประเทศ	4.25	0.65	มาก
11.	โรงเรียนมีเกียรติบัตร ด้านคุณภาพสถานศึกษาที่สถานศึกษา ผู้บริหาร และครูได้รับ	4.22	0.68	มาก
รวม		4.23	0.44	มาก

จากตาราง 9 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านคุณภาพทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมที่หลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ จัดทำสรุปรายงานเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป และมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) ส่วน ผู้บริหารแสดงผลสำเร็จเชิงประจักษ์เรื่องคุณภาพการศึกษาชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.15$)

บทที่ 5

บทสรุป

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัด เชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย และ 2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัด เชียงราย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรอง ผู้อำนวยการจำนวน 10 คน และครูจำนวน 68 คน รวมกลุ่มเป้าหมาย 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยการสังเคราะห์เนื้อหา และแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการสรุปการ อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สามารถสรุปการศึกษาได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วม 1. มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สนองความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น 2. มีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนตามโครงการส่งเสริมคณะกรรมการ สถานศึกษาและผู้ปกครองให้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการดำเนินงานในโครงการทุกกิจกรรมโดยมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อพัฒนา การศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายจุดเน้นของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ร่วมกันสนับสนุน การจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบตลอดทุกปีการศึกษาทำให้ผล ในการดำเนินงานโครงการทุกครั้งและกิจกรรมทุกครั้ง 3. โรงเรียนมีการวางแผนรายงานผล

ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถาม ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทำให้ได้รับทราบโดยคณะครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน

4. สรุปผล ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไป ได้แก่ การดำเนินงานตามปฏิทินของโครงการ กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ก่อนทั้งก่อนการดำเนินการระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ เป็นต้น มีการจัดทำสรุปรายงานโครงการ กิจกรรมทุกโครงการทุกกิจกรรม พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5. มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการตั้งชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ให้ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน 6. ผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภายในและองค์กรภายนอกทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ

1.2 ด้านโอกาสทางการศึกษา 1. จัดทำโครงการงานทะเบียนสำรวจข้อมูลเด็กตามเกณฑ์ในเขตพื้นที่บริการตาม ทร.14 โครงการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมให้เด็กที่มีความสามารถได้พัฒนาตนเองและส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขตพื้นที่หรือหน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้นเป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถของตนเองตามศักยภาพ 2. โรงเรียนได้มีระบบดูแลช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงนักเรียนยากจนได้ทุนการศึกษาจากองค์กรภายในและองค์กรภายนอก 3. มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์โดยสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เข้ามามีส่วนสร้างโอกาสกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 4. ผลสำเร็จด้านสร้างโอกาสทางการศึกษา ทำให้เด็กในเขตบริการของโรงเรียนเข้าเรียนร้อยละ 100 ไม่มีนักเรียนออกกลางคัน นักเรียนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 100 นักเรียนพิการเรียนร่วมได้รับการคัดกรอง และได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาทุกคนเพื่อส่งเสริมให้เด็กยากจนได้รับทุนการศึกษาร้อยละ 100 จากองค์กรภายในและภายนอก

1.3 ด้านคุณภาพทางการศึกษา 1. การบริหารจัดการต้องมีการวางแผนก่อน เริ่มทำโครงการให้แก่ นักเรียน 2. มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ 3. มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 4. มีการรายงานผลการสร้างเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา 5. จัดทำสรุปรายงานเพื่อแสดงต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป 6. มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณภาพทางการศึกษา 7. ผลสำเร็จ จากการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่า

ระดับประเทศ และผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าระดับประเทศ นักเรียนได้รับรางวัลแต่ละรายการในการประกวดงานศิลปหัตถกรรม และครูได้รับรางวัลต่าง

2. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงรายต่อผู้บริหาร พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านโอกาสทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพทางการศึกษา ส่วนด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.1 ด้านการมีส่วนร่วม พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีส่วนในการทำให้โรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนรวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ และมีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านนวัตกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่าง ส่วนผู้บริหารมีแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ด้านโอกาสทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางในการทำนวัตกรรมที่มีความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน และ ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่องมีค่า ส่วนผู้บริหารสามารถทำให้นักเรียนร้อยละการเข้าเรียนของนักเรียนในเขตบริการเกิดจากการสร้างโอกาส

2.3 ด้านคุณภาพทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมที่หลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ จัดทำสรุปรายงานเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางใน

ครั้งต่อไปและ มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ส่วนผู้บริหารแสดงผลสำเร็จเชิงประจักษ์เรื่องคุณภาพการศึกษาชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะชุมชนเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างไม่สม่ำเสมอ สอดคล้อง ไกรเดช ไกรสกุล (2552) ได้ศึกษา การบูรณาการนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ สู่วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศในเครือข่ายโรงเรียนสุขภาวะ พบว่า ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า 1. เกณฑ์การพิจารณาหรือคัดเลือกชุมชนกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเกิดจากระบบความร่วมมือของชุมชนกับโรงเรียน 2. วิถีปฏิบัติงานและสภาพการดำเนินงานความร่วมมือของชุมชนกับโรงเรียน ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ซึ่งมีรายละเอียดด้านการมีส่วนร่วมดังนี้

การบริหารจัดการ 1. มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพคุณภาพทางการศึกษาและสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สนองความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น 2. มีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนตามโครงการส่งเสริมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองให้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการดำเนินงานในโครงการทุกกิจกรรมโดยมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายจุดเน้นของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ร่วมกันสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบตลอดทุกปีการศึกษา ในการดำเนินงานโครงการทุกครั้งและกิจกรรมทุกครั้ง 3. โรงเรียนมีการวางแผนรายงานผลตรวจสอบ ติดตามประเมินผล โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถาม ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน 4. สรุปผล ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไป ได้แก่ การดำเนินงานตามปฏิทินของโครงการ กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ก่อนทั้งก่อนการดำเนินการระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ เป็นต้น มีการจัดทำสรุปรายงานโครงการ กิจกรรมทุกโครงการทุก

กิจกรรม พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5. มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการตั้งชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน 6. ผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภายในและองค์กรภายนอกทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ นวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการตั้งชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ให้ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน ซึ่งทำให้เกิดผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภายในและองค์กรภายนอกทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ

มีนวัตกรรมและผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกระบวนการที่นำไปสู่ผลสำเร็จ ผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชน ท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ วงศ์รักไทย (2550) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการนำนโยบายการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินการที่ให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหา การขาดแคลนบุคลากร ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียน การสอนเป็นปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ โรงเรียนมีผลการดำเนินงานออกมาเหมือนกัน โดยเฉพาะผลสำเร็จด้านอาคารสถานที่และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสำเร็จในระดับมาก ด้านสื่อการเรียนการสอนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเพิ่มขึ้น ในด้านคุณภาพของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี ปัจจัยที่ทำให้การมีนโยบายโครงการระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ คือ การมีงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน มีบุคลากรที่เพียงพอ มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่พร้อมได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในหน่วยงานและส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ไปสู่ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในทุก ๆ ด้านที่ผู้เรียนควรได้รับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีแนวทางในการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กจนได้รับรางวัล ซึ่งมีปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม โอกาสทางการศึกษา และด้านคุณภาพทางการศึกษา แต่ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรม โดยให้ชุมชนทุกส่วนเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือและจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้านพบว่า มีตัวชี้วัดด้านนวัตกรรมที่หลากหลายและเป็นส่วนหนึ่งให้เกิดความสำเร็จให้โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศจึง ควรมีการศึกษานวัตกรรมแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ.
- ไกรเดช ไกรสกุล. (2552). **การจัดการความรู้สู่วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศระบบความร่วมมือของ**
ชุมชนกับโรงเรียน. วิทยานิพนธ์. ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราช
นครินทร์, กรุงเทพฯ.
- เกียรติศักดิ์ วงศ์รักไทย. (2550). **การนำนโยบายโครงการระดับคุณภาพโครงการเรียน**
ขนาดเล็กไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาออกและโรงเรียนบ้านปางสา
กลุ่มโรงเรียนเวียงสา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ชนิการนต์ เขียวสุตร. (2551). **วงจร PDCA คืออะไร.** (สื่อออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
http://eduserv.ku.ac.th/km/index.php?option=com_content&task=view&id=137&Itemid=68.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ : ไท
เนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ตโปรดักส์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2554). **การศึกษาทักษะการบริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการตาม**
กระบวนการ PDCA ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัด
ยะลา. วิทยานิพนธ์ คม.ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา. (2549). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการวางแผนชุมชน**
เกษตรกรรม. ขอนแก่น : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2550). **หลักการพัฒนาชุมชน.** ขอนแก่น ; มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนา
ชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ปนิดา ปันดอน. (2553). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ**
จัดการโรงเรียนแม่ต๋นวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
คม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประสงค์ กลิ่นบรม และ นพดล เจนอักษร. (2550). การมัธยมาตามความต้องการของประชาชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบางสะพานน้อยวิทยาคม. วารสารวิชาการ, 1906-3431.
- มารุต ลือชา. (2556). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตำบลปอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. การค้นคว้าแบบอิสระ. กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- มธุรดา ศรีรัตน์. (22 เมษายน 2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. (สื่อออนไลน์). เข้าถึงได้จาก [www.http://gotoknow.org/blog/mathu/33443](http://gotoknow.org/blog/mathu/33443)
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2557). โครงการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากร. กรุงเทพฯ : กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2549). ระบบทวิภาคีกับการแก้ไขปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ ศูนย์สันติวิจัยและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน.
- รุ่งนภา แท้สูงเนิน. (2553). การศึกษาความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ลดารัตน์ ศศิธร. (2558). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. (2552). รายงานการวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ศูนย์เรียนรวมโรงเรียนบ้านดอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. หนองบัวลำภู : สำนักงานเขตพื้นที่หนองบัวลำภู เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2 เมษายน 2558 ที่ ศธ 04006/ ว 607. **การคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประจำปี พ.ศ. 2558.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2 เมษายน 2558 ที่ ศธ 04006/ ว 608. **ประกาศการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประจำปี พ.ศ. 2558.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (10 พฤษภาคม 2556).

บทความสาระน่ารู้. **การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มี**

ประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2560, จาก

<http://www.obec.go.th/news/36415>

สมบุญรณ์ ตันยะ. (2553). **รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเพื่อ**
ปฏิรูปการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครราชสีมา.
นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สมศักดิ์ สุวิชัย. (2550). **สภาพการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรวม**
ของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดคลองนาพง ตำบลผาจาก
อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์,
อุตรดิตถ์.

หน่วยประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2555). **กระบวนการคุณภาพ PDCA.**

อามร มุตวงศ์. (2552). **การศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่ม**
โรงเรียน พันธ์นิคม 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2.
วิทยานิพนธ์. กศม.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทร์วิโรฒ.

อดิน รพีพัฒน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศูนย์
การศึกษานโยบายสาธารณสุข.

Chapin, F.S. (1997). **Social participation and social intelligence (3rd ed).** New York :
Longman.

Cohen, J.M. , & Uphooff, N.T. (1977). **Rural development participation : Concept and**
measures for project design implementation and evolution rural

development committee center for international studies. New York :
Longman.

Fornaroff,A (1980). **Community involmnet in Health System for Primary Health
Care.** Geneva: World Health Organization.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. อ.ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ สาขาบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา
2. ดร.กฤษฐา พลตรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันตันเปา
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านสันตันเปา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3
3. นายประสงค์ สิทธิวงศ์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านหนองบัว
แดง
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1

ภาคผนวก ข ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
 ผลการพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การบริหารจัดการ
 โรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ของ
 ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	แปล ผล
	1	2	3		
1.ท่านมีการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชน อย่างไรบ้าง ในประเด็นต่อไปนี้ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ด้านที่ 2 นวัตกรรม ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.ท่านมีการบริหารจัดการด้านโอกาสทาง การศึกษา อย่างไรบ้าง ในประเด็นต่อไปนี้ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ด้านที่ 2 นวัตกรรม ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.ท่านมีการบริหารจัดการด้านคุณภาพทาง การศึกษา อย่างไรบ้าง ในประเด็นต่อไปนี้ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ด้านที่ 2 นวัตกรรม ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.ข้อเสนอแนะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษานิเทศก์จังหวัดเชียงราย ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
ด้านการมีส่วนร่วม						
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ						
1.	ผู้บริหารมีแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อแสวงหาความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกเป็นระบบชัดเจน ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารดำเนินงานโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมในโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรจากทุกส่วน	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผลคุณภาพของงานอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	รายงานผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 2 นวัตกรรม						
7.	มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ผู้บริหารเป็นหลักในการคิดค้นนวัตกรรมแสดงให้เห็นถึงการดึงชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ			ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
9.	มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านนวัตกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ						
10.	มีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.	ผู้บริหารมีส่วนในการทำให้โรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	เอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านโอกาสทางการศึกษา						
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ						
1.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา ให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ			ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
3.	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผล แผนงาน โครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารมีการจัดทำสรุปรายงานโครงการ กิจกรรมต่อสาธารณชนเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 2 นวัตกรรม						
6.	การมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางในการทำนวัตกรรมที่มีความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ						
8.	ผู้บริหารสามารถทำให้โรงเรียนเกิดมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการสร้างโอกาสทางการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	ผู้บริหารสามารถทำให้นักเรียนร้อยละ 100 เข้าเรียนในเขตบริการเกิดจากการสร้างโอกาส	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	ผู้บริหารมีนโยบายที่ทำให้นักเรียนร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ			ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญ	1	2		
	ด้านคุณภาพการศึกษา ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ					
1.	ผู้บริหารมีการวางแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้แก่นักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารมีการรายงานผลในการสร้างคุณภาพทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	จัดทำสรุปรายงานเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	ด้านที่ 2 นวัตกรรม					
6.	มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมที่หลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ผู้บริหารแสดงผลสำเร็จเชิงประจักษ์เรื่องคุณภาพการศึกษาชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการนำนโยบายและชี้แนะโครงการให้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมิน NT ปีการศึกษา 2557 โดยเทียบกับปีการศึกษา 2558 มีคะแนนสูงกว่าระดับประเทศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ			ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
10.	ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมิน O-Net ชั้น ป.6 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศหรือเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2558 สูงกว่าระดับประเทศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.	โรงเรียนมีเกียรติบัตร ด้านคุณภาพสถานศึกษาที่สถานศึกษา ผู้บริหาร และครูได้รับ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค เครื่องมือการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัด

เชียงราย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยประกอบการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

2. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้ ได้แก่ผู้บริหารและรองผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

3. แบบสัมภาษณ์มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

(นางสาวณัฐพร ถาหมี)

นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความที่เป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 21-30 ปี

2. 31-40 ปี

3. 41-50 ปี

4. 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ปริญญาตรี

2. ปริญญาโท

3. ปริญญาเอก

4. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ตำแหน่ง

1. ผู้อำนวยการ

2. รองผู้อำนวยการ

3. ครู

5. ประสบการณ์การทำงาน

1. น้อยกว่า 5 ปี

2. 5-10 ปี

3. 11-15 ปี

4. มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

คำชี้แจง : ให้ท่านตอบแบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติ
ที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

ผู้รับการสัมภาษณ์ ชื่อ – นามสกุล..... ตำแหน่ง.....

ทำการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น. ถึง.....น.

1.ท่านมีการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างไรบ้าง ในประเด็นต่อไปนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ.....

.....

ด้านที่ 2 นวัตกรรม.....

.....

ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ.....

.....

2.ท่านมีการบริหารจัดการด้านโอกาสทางการศึกษา อย่างไรบ้าง ในประเด็นต่อไปนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ.....

.....

ด้านที่ 2 นวัตกรรม.....

.....

ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ.....

.....

3. ท่านมีการบริหารจัดการด้านคุณภาพทางการศึกษา อย่างไรบ้าง ในประเด็นต่อไปนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ.....

.....

ด้านที่ 2 นวัตกรรม.....

.....

ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัด
เชียงราย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยประกอบการ
ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

2. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ได้แก่ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่
เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

3. แบบสอบถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงรายของผู้บริหาร

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

(นางสาวณัฐพร ถาหมี่)

นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความที่เป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 21-30 ปี

2. 31-40 ปี

3. 41-50 ปี

4. 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ปริญญาตรี

2. ปริญญาโท

3. ปริญญาเอก

4. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ตำแหน่ง

1. ผู้อำนวยการ

2. รองผู้อำนวยการ

3. ครู

5. ประสบการณ์การทำงาน

1. น้อยกว่า 5 ปี

2. 5-10 ปี

3. 11-15 ปี

4. มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียน
ขนาดเล็กของผู้บริหารตามเกณฑ์ที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการ
จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ตามที่ท่านได้พิจารณาในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของครู
ที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
ระดับคะแนนคือ

- 5 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนฯ อยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนฯ อยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนฯ อยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนฯ อยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการโรงเรียนฯ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารตามเกณฑ์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศใน โรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความคิดเห็น				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ด้านการมีส่วนร่วม						
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ						
1.	ผู้บริหารมีแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ					
2.	ผู้บริหารมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อแสวงหาความ ร่วมมือทั้งภายในและภายนอกเป็นระบบชัดเจน ต่อเนื่อง					
3.	ผู้บริหารดำเนินงานโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็น รูปธรรมในโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ					
4.	ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน					
5.	ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผลคุณภาพของงาน อย่างสม่ำเสมอ					
6.	รายงานผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา					

ข้อ	ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารตามเกณฑ์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศใน โรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความคิดเห็น				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ด้านที่ 2 นวัตกรรม						
7.	มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
8.	ผู้บริหารเป็นหลักในการคิดค้นนวัตกรรมแสดงให้เห็นถึงการดึงชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบชัดเจน					
9.	มีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านนวัตกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน					
ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ						
10.	มีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
11.	ผู้บริหารมีส่วนในการทำให้โรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ					
12.	เอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน					
ด้านโอกาสทางการศึกษา						
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ						
1.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจน					

ข้อ	ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารตามเกณฑ์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศใน โรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความคิดเห็น				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.	ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้เพื่อ สร้างโอกาสทางการศึกษา					
3.	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง โอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน ต่อเนื่อง					
4.	ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผล แผนงาน โครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
5.	ผู้บริหารมีการจัดทำสรุปรายงานโครงการกิจกรรม ต่อสาธารณชนเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา					
ด้านที่ 2 นวัตกรรม						
6.	การมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการ สร้างโอกาสทางการศึกษา					
7.	ผู้บริหารเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางในการทำ นวัตกรรมที่มีความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการ สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็น รูปธรรม					
ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ						
8.	ผู้บริหารสามารถทำให้โรงเรียนเกิดมีผลสำเร็จเชิง ประจักษ์ที่เกิดจากการสร้างโอกาสทางการศึกษา					
9.	ผู้บริหารสามารถทำให้นักเรียนร้อยละ 100 เข้าเรียน ในเขตบริการเกิดจากการสร้างโอกาส					
10.	ผู้บริหารมีนโยบายที่ทำให้นักเรียนร้อยละของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษา					

ข้อ	ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารตามเกณฑ์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศใน โรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความคิดเห็น				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ด้านคุณภาพการศึกษา						
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ						
1.	ผู้บริหารมีการวางแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้แก่นักเรียน					
2.	ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้					
3.	ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
4.	ผู้บริหารมีการรายงานผลในการสร้างคุณภาพทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา					
5.	จัดทำสรุปรายงานเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป					
ด้านที่ 2 นวัตกรรม						
6.	มีนวัตกรรมเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
7.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมที่หลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
ด้านที่ 3 ผลสำเร็จ						
8.	ผู้บริหารแสดงผลสำเร็จเชิงประจักษ์เรื่องคุณภาพการศึกษาชัดเจน					
9.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการนำนโยบายและชี้แนะโครงการให้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมิน NT ปีการศึกษา 2557 โดยเทียบกับปีการศึกษา 2558 มีคะแนนสูงกว่าระดับประเทศ					

ภาคผนวก ง ตารางวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	47.6
	Excluded ^a	33	52.4
Total		63	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.931	.930	33

Summary Item Statistics

	Mean	Minimum	Maximum	Range	Maximum / Minimum	Variance	N of Items
Item Means	4.063	3.700	4.333	.633	1.171	.032	33

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	21	30.9	30.9	30.9
หญิง	47	69.1	69.1	100.0
Total	68	100.0	100.0	

อายุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 21-30	17	25.0	25.0	25.0
31-40	12	17.6	17.6	42.6
41-50	15	22.1	22.1	64.7
51 ขึ้นไป	24	35.3	35.3	100.0
Total	68	100.0	100.0	

ระดับการศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปริญญาตรี	51	75.0	75.0	75.0
ปริญญาโท	17	25.0	25.0	100.0
Total	68	100.0	100.0	

ตำแหน่งหน้าที่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ครู	68	100.0	100.0	100.0

ประสบการณ์ในการทำงาน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อยกว่า 5 ปี	15	22.1	22.1	22.1
5-10 ปี	8	11.8	11.8	33.8
11-15 ปี	7	10.3	10.3	44.1
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	38	55.9	55.9	100.0
Total	68	100.0	100.0	

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ผลรวมด้านการมีส่วนร่วม	68	2.58	5.00	4.0208	.50830
ผลรวมด้านโอกาสทางการศึกษา	68	2.90	5.00	4.2603	.41686
ผลรวมด้านคุณภาพทางการศึกษา	68	2.91	5.00	4.2393	.44920
Valid N (listwise)	68				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ด้านการมีส่วนร่วม 1	68	2	5	3.63	.771
ด้านการมีส่วนร่วม 2	68	2	5	3.75	.799
ด้านการมีส่วนร่วม 3	68	2	5	3.75	.760
ด้านการมีส่วนร่วม 4	68	2	5	3.81	.778
ด้านการมีส่วนร่วม 5	68	2	5	3.99	.723
ด้านการมีส่วนร่วม 6	68	2	5	4.06	.826
ด้านการมีส่วนร่วม 7	68	2	5	4.04	.800
ด้านการมีส่วนร่วม 8	68	3	5	4.19	.797
ด้านการมีส่วนร่วม 9	68	3	5	4.26	.725
ด้านการมีส่วนร่วม 10	68	3	5	4.18	.711
ด้านการมีส่วนร่วม 11	68	3	5	4.29	.692
ด้านการมีส่วนร่วม 12	68	3	5	4.29	.734
ผลรวมด้านการมีส่วนร่วม	68	2.58	5.00	4.0208	.50830
Valid N (listwise)	68				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
โอกาสทางการศึกษา 1	68	3	5	4.32	.609
โอกาสทางการศึกษา 2	68	3	5	4.25	.655
โอกาสทางการศึกษา 3	68	3	5	4.32	.679
โอกาสทางการศึกษา 4	68	3	5	4.28	.688
โอกาสทางการศึกษา 5	68	2	5	4.26	.765
โอกาสทางการศึกษา 6	68	2	5	4.25	.760
โอกาสทางการศึกษา 7	68	2	5	4.37	.667
โอกาสทางการศึกษา 8	68	3	5	4.22	.730
โอกาสทางการศึกษา 9	68	3	5	4.15	.718
โอกาสทางการศึกษา 10	68	3	5	4.18	.690
ผลรวมด้านโอกาสทางการศึกษา	68	2.90	5.00	4.2603	.41686
Valid N (listwise)	68				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
คุณภาพทางการศึกษา 1	68	2	5	4.24	.735
คุณภาพทางการศึกษา 2	68	2	5	4.26	.785
คุณภาพทางการศึกษา 3	68	2	5	4.19	.797
คุณภาพทางการศึกษา 4	68	3	5	4.22	.730
คุณภาพทางการศึกษา 5	68	2	5	4.28	.826
คุณภาพทางการศึกษา 6	68	2	5	4.28	.808
คุณภาพทางการศึกษา 7	68	3	5	4.29	.714
คุณภาพทางการศึกษา 8	68	2	5	4.15	.851
คุณภาพทางการศึกษา 9	68	3	5	4.25	.677
คุณภาพทางการศึกษา 10	68	3	5	4.25	.655
คุณภาพทางการศึกษา 11	68	3	5	4.22	.688
ผลรวมด้านคุณภาพทางการศึกษา	68	2.91	5.00	4.2393	.44920
Valid N (listwise)	68				

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ณัฐพร ถาหมี
วัน เดือน ปี เกิด	13 มีนาคม 2534
สถานที่เกิด	เชียงราย
วุฒิการศึกษา	ศษ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	68 หมู่ 4 ตำบลแม่ต๋ำ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
ผลงานตีพิมพ์	ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นางสาวณัฐพร ถาหมี (ผู้บรรยาย). (16 มิถุนายน 2561). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย. ในการประชุมทางวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 4 (หน้า 325-335). พะเยา: อาคารเรียนรวม (PKY) มหาวิทยาลัยพะเยา.
รางวัลที่ได้รับ	-

